

Helsinki

HELSINGIN KAUPUNGIN

Vuoden 2023 talousarvion noudattamisohjeet

Khs 5.12.2022

Julkaisija Helsingin kaupunginkanslia
Osoite PL 20 (Pohjoisesplanadi 11–13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Puhelin (09) 310 2505

Helmi Strategia ja Talous/Kaupungin toiminta ja talous/Talousarvio
Tilaukset Helsingin kaupunginkanslia
puh. (09) 310 36271
Jakelu sähköposti anne.alanko@hel.fi

Helsingin kaupungin digipaino
Helsinki 2022

5.12.2022

MÄÄRÄAJAT

- 17.1.2023 Lauta- ja johtokuntien hyväksyttävä alaiselleen toiminnalle tulosbudjetti ja toimintasuunnitelma. Asiasta toimitetaan virallinen päätös Ahjoon.
- 24.11.2023 Kanslian ja toimialojen (pl. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala) on toimitettava vuoden 2023 talousarvion käyttötalouden määrärahojen ylitysesitykset (ml. sitovan toimintakatteen alittamisesitykset) sekä käyttötarkoituksen muutosesitykset kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle (kanslia.talousarvio@hel.fi), lisäksi virallinen esitys Ahjoon.
- 17.1.2024 Kanslian ja toimialojen (pl. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala) on toimitettava vuoden 2023 käyttämättä jääneiden investointimäärärahojen käyttäminen vuonna 2024, ylitysesitykset kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle (kanslia.talousarvio@hel.fi), lisäksi virallinen esitys Ahjoon.
- 24.1.2024 Kanslian, toimialojen ja liikelaitosten on toimitettava selvitykset toteutumatta jääneistä sitovista toiminnan tavoitteista kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle (kanslia.talousarvio@hel.fi), lisäksi virallinen esitys Ahjoon.

SISÄLLYSLUETTELO	Sivu
1 JOHDANTO	1
2 KESKEISIÄ MUUTOKSIA NOUDATTAMISOHJEISSA	3
3 TALOUTTA JA TOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET JA SÄÄNNÖT	5
3.1 KUNTALAKI	5
3.2 TALOUDEN ERIYTTÄMINEN SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUSTOIMEN UUDISTUKSEN LAINSÄÄDÄNNÖN PERUSTEELLA.....	5
3.3 KIRJANPITOLAUTAKUNNAN HYVINVOINTIALUE- JA KUNTAJAOSTON OHJEET JA LAUSUNNOT	7
3.4 HALLINTOSÄÄNTÖ	8
4 TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT	9
6 TALOUSARVION SITOVUUS, TALOUSARVIOON TEHTÄVÄT MUUTOKSET JA TALOUSARVION SEURANTA	12
6.1 KÄYTTÖTALOUDEN MÄÄRÄRAHAN SITOVUUS JA YLITTÄMINEN	12
6.2 MÄÄRÄRAHOJEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUUTOKSET.....	13
6.3 INVESTOINTIMÄÄRÄRAHOJEN SITOVUUS JA YLITTÄMINEN	13
6.4 Viihdyttävien investointihankkeiden määrärahat	13
6.5 KIRJANPITO, TALOUSSUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ JA TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA	14
Linjauksia kaupungin kirjanpitokäytännöstä.....	14
Väli-ilinpäätös, neljännesvuosikatsaukset ja kirjanpidon kuukausikatkot	15
Talousarvion toteutumisennuste	15
Valtion talousraportointi	16
Kilpailuneutraaliteetin edellyttämä kirjanpito	17
6.6 MAKSUVALMIUSENNUSTE.....	17
7 INVESTOINNIT JA TILAT	18
7.1 INVESTOINTIHANKKEIDEN OHJAUS	18
7.2 HANKKEIDEN RAHOITUS	20
7.3 TOIMITILOISTA LUOPUMINEN.....	20
7.4 TOIMITILOJEN VUOKRAAMINEN JA MAANVUOKRASOPIMUKSET	20
7.5 PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEET.....	21
7.6 IRTAIMISTON HANKINTA-ARVOT.....	23
8 HENKILÖSTÖ	25
8.1 HENKILÖSTÖSUUNNITTELU JA TEHTÄVIEN TÄYTTÄMINEN	25
Vuosittainen henkilöstösuunnittelu	25
Tehtäväjärjestelyistä johtuva henkilöstön uudelleensijoittuminen	25
Tehtävien täyttäminen	25
8.2 SIJAISUUDET.....	25
Sijaisuuksien hoitamisen periaatteet	25
Vuokratyövoiman käyttö	26
8.3 KESÄTYÖNTEKIJÄT	26
8.4 OSAAMISEN KEHITTÄMINEN	26
8.5 HENKILÖSTÖN ONNISTUMISEN JOHTAMINEN JA TYÖHYVINVOINTI	27
8.6 HR-PROSESSIEN JA HR-TIETOJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMINEN.....	27
8.7 HENKILÖSIVUKULUT.....	28
Palkankorotukset.....	29

Suoritusperusteinen palkitseminen	29
Ideapalkitseminen.....	30
Seuranta ja raportointi	30
8.9 TEHTÄVÄNIMIKKEET JA VIRKAMUUTOKSET	31
8.10 VAKANSSIREKISTERI.....	31
9 ERILLISOHJEET.....	32
9.1 HANKINTOJEN SÄÄNTELY JA OHJEISTUS	32
Hankintakäsikirja	32
Hankintavaltuudet/-oikeudet.....	32
Hankinnat viranhaltijan vastuulla.....	33
Tilausvaltuudet/-oikeudet	33
Hankintapäätöksen muoto	33
Hankintapäätöksen sisältö	34
Tilauksen muoto	34
Tilauspäätöksen sisältö	34
Laskutus.....	34
9.2 AUTOJEN HANKINTA.....	35
9.3 KAUPUNGIN OMAN TOIMINNAN KILPAILUTTAMISEN PERIAATTEET	36
9.4 SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA	36
9.5 SOPIMUSHALLINTA	37
9.6 VAKUUTUSRAHASTOMAKSUT.....	38
9.7 LEASINGRAHOITUKSEN KÄYTTÖ.....	39
9.8 LUOTTOTAPPIOT	39
9.9 LUOTTOKORTTIEN KÄYTTÖ.....	40
9.10 KAUPUNGIN PANKKITILIT	40
9.11 DIGITALISAATIO JA TIETOHALLINTO	40
9.12 LASKUTUS JA PERINTÄ.....	42
9.13 AVUSTUSTEN MYÖNTÄMINEN.....	42
9.14 VALTIONTUKIARVIOINTI	42
9.15 ULKOPUOLISEN RAHOITUKSEN KEHITTÄMISHANKKEET	43
9.16 SPONSORIRAHAN KÄYTÖSTÄ.....	44
9.17 JÄSENYT.....	45
9.18 INNOVAATORAHASTON KÄYTTÖ.....	45
9.19 OSALLISUUSRAHASTON KÄYTTÖ.....	45
9.20 EDUSTUSMENOT	46
9.21 PALKKATUKITYÖLLISTÄMINEN.....	46

Liite 1 Noudattamisohjeisiin liittyviä päätöksiä

5.12.2022

1 JOHDANTO

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 23.11.2022 kaupungin talousarvion vuodeksi 2023 ja taloussuunnitelman vuosille 2023–2025.

Strategian seuranta ja toteutus

Kaupunginvaltuuston 13.10.2021 hyväksymä kaupunkistrategia vuosille 2021–2025 on lähtökohtana valtuustokauden talousarvioille ja -suunnitelmille ja toimenpiteille.

Kaupunginvaltuuston strategiapäätöksen mukaisesti kaupunkistrategian toteuttamista seurataan ja arvioidaan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seuranta. Keskushallinto, toimialat ja liikelaitokset seuraavat vuoden aikana talouden toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia, ajankohtaisia talousteemoja sekä linjaavat tarvittaessa ajankohtaisia kysymyksiä rahoitusjohtajan vetämässä talouden ohjausryhmässä (TOR).

Kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus seuraavat strategian keskeisiä tavoitteita määritellyissä seurantapisteissä: valtuustokauden puolivälissä ja lopussa.

Lisäksi kaupunkistrategian keskeisiä onnistumisia, haasteita ja vaikutuksia seurataan säännöllisesti kaupungin johtoryhmässä osana talouden ja toiminnan seuranta

Kuluvalla valtuustokaudella kaupunkistrategiaa edistetään neljässä poikkihallinnollisessa ohjelmaryhmässä

- Vastuullinen ja kestävä talous: varmistetaan sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan.
- Kunnianhimoinen ilmastovastuu: varmistetaan strategian mukaiset, riittävän kunnianhimoiset ja fokusoidut toimet ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.
- Viihtyisä kaupunki: varmistetaan strategian mukaisesti kaupunkitilan ja kaupunginosien houkuttelevuus, toimiva arki ja turvallisuus.
- Segregaation ehkäiseminen: varmistetaan riittävät kaupunkiyhteiset toimet kaupunkilaisten eriarvoisuuden vähentämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tuetaan yhdenvertaisuutta ja eri väestöryhmien välisiä suhteita ja osallisuutta.

5.12.2022

Strategian edistymisen seurantatiedot koostetaan toimialoilta, kanslian toiminoista ja liikelaitoksilta osana talouden ja toiminnan seurantaa. Strategian toteutumista seurataan laadullisilla ja numeerisilla strategiamittareilla, jotka on koottu omalle verkkosivustolle. Mittaristo ja tietopohjaa on koottu uusille strategiamittariston verkkosivuille: <https://hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/strategiaja-talous>

Talousarviohierarkia vuoden 2023 talousarviosta eteenpäin

Talouden ohjauksessa ja suunnittelussa Helsingin kaupungin taloutta tarkastellaan jatkossa kahdessa kokonaisuudessa: talouden tunnuslukujen näkökulmasta muihin kuntiin vertautuva Kunta-Helsinki ja valtion rahoittama sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (sotepe).

Talouden raportoinnissa Helsingin kaupungin taloutta tarkastellaan jatkossa kolmessa kokonaisuudessa: Helsinki yhteensä, Kunta-Helsinki sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (sotepe). Lisäksi laaditaan konsernitilinpäätös.

Huolimatta siitä, että sosiaali-, terveys- pelastuspalvelujen rahoitus tulee valtiolta, Helsinki on yksi kaupunki ja talousarvion 2023 noudattamisohjeet velvoittavat myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa. Ohjeissa on erikseen mainittu, jos asiaa sovelletaan poikkeavasti sotepe-toimialaan tai mikäli asiassa on erityisesti sotepe-toimialalla huomioitavia näkökohtia.

5.12.2022

2 KESKEISIÄ MUUTOKSIA NOUDATTAMISOHJEISSA

Alla on listattuna joitakin keskeisiä muutoksia noudattamisohjeissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talouden eriyttämisellä talousarviossa ja kirjanpidossa on laajoja vaikutuksia. Helsingin kaupunki ei saa käyttää muuhun toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämiseen maksettavaa valtion rahoitusta tai perimiään asiakasmaksuja tai muita näihin tehtäviin kohdistuvia tuottoja.

Huolimatta siitä, että sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen rahoitus tulee valtiolta, Helsinki on yksi kaupunki ja talousarvion 2023 noudattamisohjeet velvoittavat myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa. Ohjeissa on erikseen mainittu, jos asiaa sovelletaan poikkeavasti sotepe-toimialaan tai mikäli asiassa on erityisesti sotepe-toimialalla huomioitavia näkökohtia.

Kaupunginkanslian tai toimialojen tuottaessa sotepe-toimialalle palveluja tai tietojärjestelmiä, talouden eriyttämisveloitteen vuoksi näiden tuottamisesta tehdään yhteistyösopimus ja yhteistyösopimukseen perustuen laskutetaan sotepe-toimialaa. Samoin toimitaan, jos sotepe-toimiala tuottaa palveluja tai tietojärjestelmiä kaupunginkanslialle tai muille toimialoille. Ks. luku 3.2.

Tulosbudjetit ja toimintasuunnitelmat -luvussa on lisätty oma alalukunsa liittyen erillisohjeisiin, jotka koskevat tulosbudjettien valmistelua ja vuoden 2023 talousarvion noudattamista. Investoinnit ja tilat luvussa on investointien valmistelua koskevat erillisohjeet.

Vuoden 2023 aikana tarkennetaan investointisuunnittelua, määrärahojen käytön seurantaa sekä viivästyneiden investointihankkeiden määrärahojen käsittelyä.

Kaupunkiympäristön toimialan tulee seurata tyhjien kiinteistöjen aiheuttamien kulojen ja riskin kehitystä. Seurannan pohjalta arvioidaan pääomavuokrauksen uusien periaatteiden toimivuutta ja tuotto prosenttia vuonna 2024 ja 2027.

Hankintoja koskevaa ohjeistusta on päivitetty ja niihin on mm. lisätty alaluku koskien hankintoja viranhaltijan vastuulla

Digitalisaation osalta digitaalinen perusta yhtiöitetään DigiHelsinki Oyn aloittaessa toimintansa.

Kaupungin pankkitileistä on annettu uusi ohje, lisäksi kilpailutuksen perusteella kaupungin maksuliikkeen uudeksi päävälittäjäpankiksi on valittu Nordea Bank Oyj.

Maksuvalmiusennusteen antamisesta on annettu uusi ohje, muutoksia on tullut mm. ennusteaikatauluihin.

5.12.2022

Kaupunginhallitus päättää kaupungin liittymisestä järjestön jäseneksi keskushallinnon, viraston tai toimialan asiasta tekemän esityksen perusteella. Esityksestä on käytävä ilmi, miksi jäseneksi liittyminen on välttämätöntä tai kaupunkistrategian tavoitteiden kannalta perusteltua.

Vuoden 2023 aikana innovaatorahastosta voidaan myöntää enintään 1,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Erillisohjeisiin on lisätty alaluku liittyen palkkatukityöllistämiseen.

5.12.2022

3 TALOUTTA JA TOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET JA SÄÄNNÖT

Taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 13 luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan ja sen hyvinvointialue- ja kuntajaoston antamat ohjeet, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä Uudellamaalla, hallintosäännön luku 20, talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025 (Kvsto 23.11.2022), poistosuunnitelma (Kvsto 29.11.2006 ja 20.1.2016) sekä Jhs (Julkisen hallinnon suositukset) suositus 199 kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

3.1 Kuntalaki

Kunnan ja kuntayhtymän taloutta koskevat säännökset on koottu kuntalain (410/2015) 110–120 pykälisiin. Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta (KuntaL 14 §).

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan (KuntaL 39 §). Kunnallisessa liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johdokunta (KuntaL 67 §). Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon sisällytetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan ja kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (KuntaL 110 §).

3.2 Talouden eriyttäminen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen uudistuksen lainsäädännön perusteella

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla 20 § mukaan Helsingin kaupungin tulee eriyttää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talous talousarviossa ja kirjanpidossa. Helsingin kaupunki ei saa käyttää muuhun toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämiseen maksettavaa valtion rahoitusta tai perimiään asiakasmaksuja tai muita näihin tehtäviin kohdistuvia tuottoja.

Kaupunginkanslian tai toimialojen tuottaessa sotepe-toimialalle palveluja tai tietojärjestelmiä, talouden eriyttämisveloitteen vuoksi näiden tuottamisesta tehdään yhteistyösopimus ja yhteistyösopimukseen perustuen laskutetaan sotepe-toimialaa. Samoin toimitaan, jos sotepe-toimiala tuottaa palveluja tai tietojärjestelmiä kaupunginkanslialle tai muille toimialoille. Mikäli sotepe-toimiala vastaa lainsäädännön mukaan ko. palvelun järjestämisestä, sotepe määrittelee palvelutason lainsäädäntöön

5.12.2022

pohjautuen. Mikäli palvelu, tietojärjestelmä tms. on kaupunkiyhteinen, osallistuu sotepe-toimiala yhtenä toimialana aiheutuviin kustannuksiin.

Vuoden 2022 aikana on laadittu yhteistyösopimukset verorahoitteen kaupungin sotepe-toimialalle tuottamista palveluista. Nämä sopimukset on laadittu kaupunginkanslian sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle tuottamista kaupunkiyhteisistä palveluista ja tietojärjestelmistä sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle tuottamista oppilashuollon ja kehitysvammaisten iltapäivä- ja lomatoiminnan palveluista.

Kaupunginkanslian yhteistyösopimuksessa on määritelty kaupunginkanslian tulosyksikköjen sotepe-toimialalle tuottamat palvelut ja tietojärjestelmät, joiden kustannuksista osa jyvitetään sotepe-toimialalle. Kustannukset määräytyvät joko henkilöstömäärän tai käyttömenojen suhteessa. Jyvitysperusteita tarkennetaan vuoden 2023.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tuottaa verorahoitteen kaupungille palveluja ja näistä on myös laadittu yhteistyösopimukset. Tällaisia palveluja ovat kotouttaminen, asumisneuvonta ja väestönsuojien ylläpito. Verorahoitteen kaupunki ostaa näiden palvelujen tuottamisen sotepe-toimialalta. Valtion kotouttamiskorvaukset kohdentuvat jatkossa asetuksen perusteella pääosin kaupungille ja pieniltä osin sotepe-toimialalle. Kaupunki ostaa kunnan vastuulla olevaa asumisneuvontapalvelua sotepe-toimialalta. Kaupunki laatii Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) kanssa sopimuksen asumisneuvonnasta sekä hakee asumisneuvonnan avustusta ARAlta. Pelastustoimi on tehnyt kaupunkiympäristön toimialan kanssa sopimuksen väestönsuojien ylläpidosta. Lisäksi Sotepe-toimiala vastaa palvelukeskustoiminnasta, jonka vuokravastuiden ja ylläpidon kustannusten kohdentamista käyttäjäperusteisesti selvitetään vuoden 2023 aikana.

Sosiaalihuollon tehtävissä työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa (TYP-toiminta) työskentelevät henkilöt siirtyvät vuoden 2023 alusta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Kaupunginkanslian elinkeino-osastolle jää lisäksi työntekijöitä, jotka hoitavat kunnan TYP-tehtäviä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle siirretään Lapset SIB sopimus vuoden 2022 aikana. Toimiala vastaa sopimukseen liittyvistä taloudellisista vastuista.

Sosiaalisen luotonuksen pääoma jakaantuu muutoksen myötä kahteen osaan. Ennen vuotta 2023 myönnettyt lainat jäävät verorahoitteen kaupungin saataviksi. Vuodesta 2023 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala myöntää uudet sosiaaliset luotot. Luotonanto rahoitetaan valtion yleiskatteellisesta rahoituksesta tai valtionavustuksista, jos sellaisia tulee hakuun. Toimiala vastaa myös lainoitukseen liittyvistä käytännön toimista. Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston rahoitus -yksikkö tukee toimialaa tässä työssä.

5.12.2022

Helsingin kaupunki on aiemmin avustanut ja lainoittanut sopimuspalokuntien hankintoja sekä rakennushankkeita. Talouden eriyttämisveloitteen vuoksi jatkossa avustustoiminta rahoitetaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yleiskatteellisesta valtionrahoituksesta. Lainotuksen osalta tehdään lisäselvityksiä, toimiiko lainanantaja verorahoitteinen kaupunki vai sotepe-toimiala. Mahdolliset luottotappiot tulevat sotepe-toimialan vastattavaksi. Talouden pidemmän aikavälin suunnittelun vuoksi on tärkeä tarkentaa tulevien vuosien näkymää avustus- ja lainoitustarpeiden osalta.

Kaupunki on aiemmin maksanut kaupunginkanslian käyttötalouden määrärahoista keskitetyksi esimerkiksi henkilöstöön liittyviä menoja. Jatkossa kaupunki ei rahoita sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan menoja. Nämä keskitetyt menot veloitetaan toimialalta joko erillislaskutuksena tai kanslian yhteistyösopimuksen mukaisesti jyvityksen perusteella laskutettavina menoina. Erillislaskutusta suositetaan aina kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

3.3 Kirjanpitolausuntokunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston ohjeet ja lausunnot

Kirjanpitolausuntokunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kuntalain ja hyvinvointialueesta annetun lain kirjanpitoa, tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien säännösten sekä tilinpäätöstietoja koskevien valtioneuvoston asetusten soveltamisesta. Jaoston antamat ohjeet ja lausunnot ovat osa kuntien ja hyvinvointialueiden hyvää kirjanpitolapaa. Kuntaa koskevat jaoston ohjeet ja lausunnot löytyvät toistaiseksi osoitteesta: <https://www.kuntaliitto.fi/talous/kirjanpito-ja-tilinpaatos/kirjanpitolausuntokunnan-hyvinvointialue-ja-kuntajaosto>

ja hyvinvointialueita koskevat uudet ohjeet ja lausunnot löytyvät osoitteesta: <https://vm.fi/kila-hyvinvointialue-ja-kuntajaosto>

Ohjeet päivittyvät jatkuvasti, tällä hetkellä on julkaistu seuraavat ohjeet sekä tärkeimmät lausunnot:

- Yleisohje kuntien ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta (22.6.2021)
- Yleisohje kuntien ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä (8.6.2021)
- Yleisohje kuntien ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta (31.5.2021)
- Yleisohje kuntien ja kuntayhtymän puolivuosi- ja neljännesvuosikatsausten laatimisesta (10.11.2020)
- Yleisohje kuntien ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta (13.10.2020)
- Yleisohje kuntien ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista (13.10.2020)
- Yleisohje ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kuntien ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä (28.8.2018)
- Yleisohje kuntien ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta (5.3.2018)

5.12.2022

- Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista (22.11.2016)
 - Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta (13.9.2016)
 - Yleisohje hyvinvointialueen pysyvien vastaavien kirjaamisesta
 - Yleisohje hyvinvointialueen rahoituslaskelman laatimisesta
 - Yleisohje hyvinvointialueen taseen laatimisesta
 - Yleisohje hyvinvointialueen tilinpäätöksen liitetiedoista
 - Yleisohje hyvinvointialueen tuloslaskelman laatimisesta
 - Yleisohje hyvinvointialueen tilikauden aikaisten katsausten laadinnasta
-
- Lausunto 130 Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen eriyttäminen Helsingin kaupungin kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä
 - Lausunto 131 Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen eriytettävien tehtävien aloittavan taseen 1.1.2023 laatiminen

Hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjeet ovat sitovia. Lisäksi aiheisiin liittyy kaupungin omaa tarkentavaa ohjeistusta. Osa kaupungin omasta ohjeistuksesta on koottu liitteeseen 1.

3.4 Hallintosääntö

Hallintosäännössä on määritelty mm. taloudenhoidon toimintaperiaatteet sekä annettu määräyksiä muun muassa kaupunkistrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, taloudenhoidosta. Hallintosääntöä on noudatettava kaupungin talouden suunnittelussa. Hallintosäännön mukaan tarkemmat ohjeet talousarvion täytäntöönpanoksi annetaan vuosittain talousarvion noudattamisohjeissa. Kaupunginhallitus, rahoitusjohtaja ja taloushallintopalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja antavat tarkempia ohjeita kaupungin taloudenhoidosta.

5.12.2022

4 TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT

Lautakunnat ja johtokunnat valvovat, että niiden alainen toiminta on kaupunkistrategian ja talousarvion sekä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden mukaista. Hallintosäännön mukaan toimialalautakunnat (10 luku 1§ 4 kohta) ja liikelaitoksen johtokunnat (11 luku 1§ 3 kohta) päättävät alaiselleen toiminnalle tulosbudjetin ja toimintasuunnitelman, jotka sisältävät talousarvioon perustuvat tulostavoitteet, tarvittavat toimenpiteet ja resurssit sekä toiminnasta kertyvät tulot ja aiheutuvat menot.

Lauta- ja johtokunnat hyväksyvät tulosbudjetit 17.1.2023 mennessä. Tulosbudjetit on lähetettävä tiedoksi sähköpostilla kaupunginkansliaan (kanslia.talousarvio@hel.fi). Tulosbudjetit on vietävä Tasku-taloussuunnittelujärjestelmään välittömästi.

Tulosbudjettien ja toimintasuunnitelmia valmistelusta on ohjeistettu talousarvioehdotuksen 2023 raamissa ja laatimisoheissa (Khs 27.6.2022). Edellä mainittujen ohjeiden lisäksi toimintasuunnitelman sisältörakenteessa tulee noudattaa strategian otsikointia sekä toimintasuunnitelman alkuun tulee sisällyttää kaupunkiyhteinen taulukko strategian toteuttamisen keskeisistä toimenpiteistä.

Vuoden aikana kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien päättämät määrärahamuutokset, -siirrot ja ylitysoikeudet viedään talouden suunnittelujärjestelmään (Taskuun). Määrärahamuutosten pohjalta tulee myös tulosbudjetti päivittää talouden suunnittelujärjestelmiin. Ennen tulosbudjettien päivittämistä tulee keskushallinnon, viraston ja toimialojen olla yhteydessä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastoon.

Tulosbudjettien valmistelua sekä vuoden 2023 talousarvion toteuttamista koskevat erillisohteet (viite: neuvottelutulos 14.10.2022)

Energiakustannusten nousun kattamiseen kohdennettava tuki toimialoille sekä eräille tytäryhteisöille

1) *Erillinen kertaluonteinen vuotta 2023 koskeva energiakustannusten kattamiseen tarkoitettu kokonaisuus kaupunginhallinnon malli ”). Määrärahan suuruus 5 miljoonaa osinkotuloutusta 5 miljoonaa euroa. Määräraha siirretään toimialojen (erityisesti kulttuuri- ja vapaa-aika) käytettäväksi vuoden 2023 alussa.*

- Määrärahan kohdentamisen tarvetta arvioidaan talousarvion toteutumisen ennusteiden yhteydessä energiakustannusten toteumatietoihin perustuen. Energiakustannusten kehityksestä raportoidaan kaupungin johdolle talousarvion toteutumisen ennusteiden yhteydessä.

5.12.2022

- 2) *Vuoden 2022 talousarviossa ylimääräisten koronakulujen kattamiseen varatusta laitosavustusmäärärahasta käyttämättä jäänyt n. 7 miljoonan euron suuruinen kokonaisuus kohdennetaan erityisesti energiakustannusten noususta syntyvien tilapäisten kulujen kattamiseen. Määräraha myönnetään avustettavien laitosten hakemuksesta vuoden 2022 aikana käytettäväksi vuosina 2022 ja 2023. Siltä osin kuin määrärahaa jää jakamatta energiakustannusten noususta aiheutuvien kulujen kattamiseen voidaan määrärahaa myöntää muihin kertaluonteisiin käytötarkoituksiin avustettaville laitoksille.*
 - Laitosavustusta saavien tytäryhteisöjen nopeasta energianhinnan noususta aiheutuneita ja aiheutuvia sähkö- ja lämmityskustannuksia sekä energiatehokkuutta nopeasti parantavia investointeja voidaan kattaa tästä määrärahasta. Kaupunginhallitus päättää määrärahan kohdentamisesta.
- 3) *Talous- ja suunnitteluosasto ja Kaupunkiympäristön toimiala käyvät läpi ATT:n katteen asettamisen periaatteet ja vaikutukset ennen vuoden 2024 budjetin valmistelua.*
 - Valmistelu tehdään osana talousarvioehdotuksen 2024 raamin ja laatimisoheiden valmistelua toukokuun 2023 puoliväliin mennessä.
- 4) *Selvitetään vastuuperiaatteen puitteissa talvihoidon poikkeusolosuhteisiin monivuotista rahoitusmallia, joka tasaisi epätasaisten lumivuosien kustannusvaikutuksia ja vähentäisi paineita säästää ylittyneitä kustannuksia muusta ylläpidosta.*
 - Valmistelu tehdään osana talousarvioehdotuksen 2024 raamin ja laatimisoheiden valmistelua toukokuun 2023 puoliväliin mennessä.
- 5) *Arvioidaan systemaattisesti kaupunkiorganisaation eri osissa ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden ja oman toiminnan suhdetta ja tuotetaan toimintalinjat tarvittaville muutoksille niissä tapauksissa, joissa perusteltu tarve oman organisaation vahvistamiselle on.*
- 6) *Valmistelussa olevan kaupunkiympäristön ja kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan tilojen väliaikaiskäyttöä lisäävän operaattorimallin osalta tavoitellaan vähintään miljoonan euron vuosittaista kasvaneisiin vuokratuloihin perustuvaa tuottavuushyötyä.*

5.12.2022

5 KAUPUNKISTRATEGIAN 2021–2025 TOTEUTTAMINEN

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.10.2021 (§ 293) kaupunkistrategian vuosiksi 2021–2025. Kaupunkistrategia on lähtökohdalla talousarvioita, tulosbudjetteja ja toimintasuunnitelmia.

Kaupunginvaltuusto päätti myös, että strategian toteuttamista arvioidaan ja seurataan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seurantaa, jatkuvasti päivittyvällä ja kaupunkilaisille läpinäkyvällä strategisten mittareiden seurannalla sekä kaupunginvaltuuston arviointikeskusteluihin valtuustokauden puolivälissä ja lopussa.

Keskushallinnon, toimialojen ja tytäryhteisöjen tulee toteuttaa kaupunkistrategian linjauksia toiminnassaan. Strategian rakenne muodostaa rungon kaupunkiyhteiselle talouden ja toiminnan sekä henkilöstön onnistumiskeskustelujen suunnittelulle. Lisäksi strategian toimeenpanoa koskevassa päätöksessään kaupunginhallitus (kh 4.4.2022 §254) totesi, että kaupunkistrategiaa toteutetaan valtuustokaudella 2021–2025 neljällä strategisella poikkihallinnollisella ohjelmalla, jotka ovat: 1. Vastuullinen ja kestävä talous 2. Kunnianhimoinen ilmastovastuu 3. Viihtyisä kaupunki 4. Segregaation ehkäiseminen.

Kaupunkistrategian tavoitteita seurataan laadullisilla ja numeerisilla mittareilla. Kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus seuraavat keskeisiä tavoitteita määriteltyissä seurantapisteissä: valtuustokauden puolivälissä ja lopussa. Lisäksi kaupunkistrategian keskeisiä onnistumisia, haasteita ja vaikutuksia seurataan säännöllisesti kaupungin johtoryhmässä ja osana talouden ja toiminnan seurantaa.

5.12.2022

6 TALOUSARVION SITOVUUS, TALOUSARVIOON TEHTÄVÄT MUUTOKSET JA TALOUSARVION SEURANTA

Kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää kaupunginvaltuusto.

6.1 Käyttötalouden määrärahan sitovuus ja ylittäminen

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova erä on bruttobudjetoiduilla yksiköillä menojen yhteissumma (=määräraha) ja nettobudjetoiduilla yksiköillä toimintakate. Liikelaitoksia sitovat erät on esitetty talousarviossa liikelaitoksen perustelutekstissä sekä talousarvion tuloslaskelmaosassa. Talousarvion avustusliitteessä (talousarvion liite 1) on erikseen määritelty yhteisöille myönnettävät sitovat määrärahat.

Bruttobudjetoidut yksiköt eivät voi ylittää sitovaa määrärahaa ilman kaupunginvaltuuston päätöstä. Myös nettobudjetoitujen yksiköiden sitovan toimintakateen alittamista koskeva talousarvion muutos on tehtävä kaupunginvaltuustossa. Toimintakateen seuranta suoritetaan kirjanpidollisella tarkkuudella, ei talousarvion seurannassa käytetyllä 1 000 euron tarkkuudella.

Määrärahojen riittävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Toiminta on suunniteltava siten, että talousarvioon merkitty määräraha varmasti riittää. Valvontavastuu kuuluu määrärahan käyttäjien ja käytöstä vastaavien henkilöiden ohella toimialajohtajille, liikelaitosten toimitusjohtajille ja virastopäällikölle sekä lauta- ja johtokunnille.

Pääsääntöisesti talousarvion määrärahan ylitysoikeuksia ei myönnetä. Mikäli toimialat eivät kykene toimimaan kaupunginvaltuuston 23.11.2022 hyväksymän talousarvion puitteissa, on lautakuntien hyväksymien ylitysesitysten oltava viimeistään 24.11.2023 kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolla (kanslia.talousarvio@hel.fi). Määrärahan ylitysesityksessä on selvitettävä myös ylityksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan määrärahojen sitova taso on toimintakate. Toimintakate voidaan kaupunginvaltuuston päätöksellä alittaa, mikäli valtio on myöntänyt lisärahoitusta. Mikäli lisärahoitus on myönnetty sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hakee kaupunginvaltuustolta toimintakateen alitusoikeutta. Lain-säädäntöön pohjautuvaa lisärahoitusta varten sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan tulee esittää kaupunginvaltuustolle mahdollinen hakemus perusteluineen.

Keskushallinnon, viraston ja toimialojen sitovat toiminnan tavoitteet on erikseen määritelty talousarviossa ao. toimialan ja liikelaitoksen kohdalla. Sitova tavoite katsotaan toteutuneeksi, jos kaikki sen talousarviossa määritellyt mittarit toteutuvat.

5.12.2022

Selvitykset toteutumatta jääneistä sitovista toiminnan tavoitteista on oltava kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolla 24.1.2024 (kanslia.talousarvio@hel.fi). Toteutumatta jääneistä sitovista toiminnan tulee lisäksi laatia virallinen esitys Ahjoon. Sitovia toiminnan tavoitteita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin.

Selvitys toteutumatta jääneistä sitovista toiminnan tavoitteista on esitettävä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi ennen tilinpäätöksen allekirjoittamista kaupunginhallituksessa. Toteutumatta jääneitä sitovia toiminnan tavoitteita varten avataan yksi diaarinumero, jonka alla käsittely tapahtuu.

6.2 Määrärahojen käyttötarkoituksen muutokset

Toimintaa ja tulosbudjetteja on tarkistettava siten, että tarpeettomilta käyttötarkoituksen muutoksilta vältytään. Jos muutokseen on kuitenkin perusteltu syy, kuten määrärahan korotustarpeen välttäminen tai kokonaan uuden määrärahan sisällyttäminen talousarvioon, niin lauta- tai johtokunnat tekevät muutosesityksen kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2023 talousarvion määrärahojen käyttötarkoituksen muutosesitysten on oltava kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolla (kanslia.talousarvio@hel.fi) viimeistään 24.11.2023.

6.3 Investointimäärärahojen sitovuus ja ylittäminen

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia investointimäärärahojen talousarviokohtia tai -alakohtia ei saa ylittää ilman kaupunginvaltuuston erillistä päätöstä. Vuoden 2023 talousarvion investointimäärärahojen ylitysoikeusesitykset perusteluineen tulee toimittaa kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle (kanslia.talousarvio@hel.fi) välittömästi ylitysoikeustarpeen tultua esiin. Mikäli talousarvioehdotuksen käsittelyn jälkeen ilmenee kymmenvuotisesta investointisuunnitelmasta poikkeavia investointitarpeita, tulee nämä tarpeet pyrkiä sopeuttamaan ensisijaisesti käytettävissä olevista määrärahoista hankkeiden tärkeysjärjestystä tarkistamalla.

Valvontavastuu investointimäärärahojen käytöstä käyttäjien ja käytöstä vastaavien henkilöiden ohella kuuluu toimialajohtajille ja virastopäälliköille sekä lautakunnille.

Ha 6.4 Viivästyneiden investointihankkeiden määrärahat

Mikäli toimialoilla on loppuvuoteen 2022 ajoittuvia investointihankkeita, joiden seuraavalle vuodelle siirtyvä rahoitustarve on selvinnyt vasta vuoden 2023 talousarvioehdotuksen käsittelyn jälkeen, toimiala voi tehdä määrärahan ylitysesityksen vuodelle 2023. Perusteena on vastaavansuuruinen määrärahasäästö vuonna 2022.

5.12.2022

Vuoden 2022 käyttämättä jääneiden investointimäärärahojen perusteella tehdyt esitykset vuoden 2023 talousarvion ylittämisestä toimitetaan kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle (kanslia.talousarvio@hel.fi) viimeistään 17.1.2023.

Vuoden 2023 aikana tarkennetaan investointisuunnittelua, määrärahojen käytön seurantaan sekä viivästyneiden investointihankkeiden määrärahojen käsittelyä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan irtaimen investoinnit rahoitetaan kaikilta osin valtion yleiskatteellisesta rahoituksesta, siten soteperällä ei voi olla siirtyviä investointimäärärahoja vuodelta 2022. Sotepe-toimialalle laaditaan erillinen tase, jossa omaisuuslajeja seurataan.

6.5 Kirjanpito, taloussuunnittelujärjestelmä ja talousarvion toteutumisen seuranta

Linjauksia kaupungin kirjanpitokäytännöstä

Kunnan lakisääteinen kirjanpito jakaantuu ulkoiseen kirjanpitoon ja talousarvion toteutumisen seurantaan. Ulkoisesta kirjanpidosta on saatava koko kaupungin tuloslaskelma ja tase liitetietoineen sekä rahoituslaskelma. Lisäksi ulkoisen kirjanpidon on pystyttävä tuottamaan kaupungin konsernitilinpäätöksen vaatimat tiedot. Ulkoisessa kirjanpidossa on eliminotava kaupungin sisäiset tilitapahtumat sekä konsernitilinpäätöksessä konsernin sisäiset tilitapahtumat.

Talousarvion toteutumista on lakisääteisesti seurattava vähintään valtuuston vahvistamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden laajuudessa.

Taloushallintopalveluliikelaitoksen (Talpa) tehtävänä on tuottaa keskushallinnon, viraston ja toimialojen kirjanpito- ja tilinpäätösaineisto palvelusopimusten mukaisesti.

Toimialojen ja liikelaitosten tulee järjestää taloushallintonsa yhdessä Talpan kanssa siten, että sekä ulkoisen kirjanpidon että talousarvion toteutumisen seurannan vaatimukset täyttyvät. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kaupungin sisäiset erät ja konserniyhteisöjen sisäiset erät on pystyttävä erottamaan raportoinnissa.

Kaikissa kirjauksissa on huolehdittava, että asianmukaisia kaupungin tilikartan mukaisia pääkirjatilejä käytetään, samoin tehtäessä tilauksia ja ostolaskuja.

Palvelujen kustannukset on raportoitava niin että valtion talousraportoinnin vaatimukset täyttyvät. Yksikkökustannukset tulee raportoida strategiatavoitteen mukaisesti.

Kaupungin laskentajärjestelmässä käytetty organisaatio perustuu keskushallinnon, viraston ja toimialojen toimintasääntöön. Keskushallinnon, viraston ja toimialojen

5.12.2022

tulee ilmoittaa toimintasääntönsä muutoksista sääntötyöryhmälle. Lisäksi muutoksista tulee ilmoittaa Talpaan, jossa muutokset laskentajärjestelmään tehdään, sekä toimittaa tiedoksi Talous- ja suunnitteluosastolle.

Välitilinpäätös, neljännesvuosikatsaukset ja kirjanpidon kuukausikatkot

Välitilinpäätös tehdään 30.6.2023 tilanteesta. Välitilinpäätöksen tavoitteena on tilinpäätöksen nopeuttaminen ja talousarviokohtaisen seurannan parantaminen. Lisäksi kuntien ja hyvinvointialueiden on raportoitava myös neljännesvuosikatsaus valtiolle sekä sotepe raportoi kumulatiiviset kuukausittaiset toteumat kuusi kertaa vuodessa. Välitilinpäätös ja neljännesvuosikatsaukset tehdään olennaisilta osin tilinpäätöksen tarkkuudella.

Kirjanpitojärjestelmässä jokaisen kuukausikatkon yhteydessä tulot ja menot kohdistetaan oikealle kaudelle ja tilit täsmätään Talpan erillisen ohjeistuksen mukaan. Keskushallinnon, viraston ja toimialojen tulee huolehtia siitä, että kaikki ostolaskut käsitellään kaudenvaihteessa viipymättä. Myyntilaskut tulee laatia aikataulussa ja huolehtia, että useamman kuukauden mittaiset laskutusjaksot olisivat suoriteperusteisesti laskutettu tilinpäätöksen lisäksi jokaisessa vuosineljänneksessä. Kuukausittain tehdään kirjanpitojärjestelmässä konsolidoinnin toimenpiteet eli eliminoidaan keskushallinnon, viraston ja toimialojen väliset sisäiset erät ja muodostetaan eliminoitu tuloslaskelma ja tase.

Talousarvion toteutumisennuste

Talousarvion toteutumisennuste laaditaan vuonna 2023 kolme kertaa. Kolmen ennusteen lisäksi laaditaan tammikuussa 2024 alustava tilinpäätös keskitetysti kanslian ja Talpan toimesta. Liikelaitokset antavat ennusteet tuloslaskelman ja rahoituslaskelman sekä toiminnan tavoitteiden toteutumisesta.

Vuoden 2023 ennusteet tehdään Tasku-järjestelmään. Järjestelmässä ennustetaan keskushallinnon, viraston ja toimialojen euromääräiset ennusteet. Keskushallinnon, viraston ja toimialojen tulee ennustaa omat sisäiset ostonsa kumppaneittain. Ostokirjauksesta syntyy myyjälle automaattisesti tulokirjaus.

Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto antaa tarkemmat ohjeet toteutumisennusteiden ja alustavan tilinpäätöksen laatimisesta, tietojen toimittamistavasta ja aikataulusta.

Keskushallinnon, viraston ja toimialojen on saatettava talousarvion toteutumisennuste myös lauta- tai johtokuntansa tietoon. Lautakunnissa hyväksyttyä ennustetta ei voi muuttaa Tasku-järjestelmässä jälkikäteen.

5.12.2022

Talousarvion investointeja koskevat toteutumisennusteet tulee tehdä riittävällä tarkkuudella hankkeittain, jolloin lautakunnat voivat tehdä mahdollisesti tarvittavat tulosbudjettien muutokset hyvissä ajoin ennen vuoden loppua. Näin määrärahat voidaan käyttää joustavasti niihin hankkeisiin, jotka ovat käynnissä tai lähtemässä liikkeelle.

Kaikista talousarviokirjan sitovista toiminnan tavoitteista, sitovia toiminnan tavoitetta mittaavista mittareista sekä määrä- ja suoritettavoitteista tehdään ennuste. Toiminnan tavoitteiden ja lukumääräennusteiden aineisto ilmoitetaan samalla tarkkuustasolla, jolla tavoite on esitetty talousarviokirjassa. Sitovista toiminnan tavoitteista tulee antaa lyhyt kuvaus kunkin tavoitteen toteutumisen ennusteesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Tavoitteiden ennusteet tallennetaan kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston ohjeistamaan paikkaan.

Sitovien toiminnan tavoitteiden toteumatiedot dokumentoidaan siten, että niiden oikeellisuus on jälkikäteen todennettavissa. Jos tavoitteen toteumatiedot ovat saatavissa suoraan tietojärjestelmästä, kuvaukseen liitetään ao. seurantaraportti (lyhyt yhteenveto). Jos toteumatiedot ovat saatavissa laskemalla, kuvaukseen liitetään ao. laskelma ja sen kaava. Kuvauksessa tulee olla laatijan nimi ja päivämäärä. Dokumentointivaatimus koskee vain sitovia toiminnan tavoitteita. Kustakin sitovasta toiminnan tavoitteesta laaditaan oma kuvaus liitteineen ja ne voi esittää yhtenä kokonaisuutena.

Toteutumisennusteen yhteydessä toimialojen ja liikelaitosten tulee raportoida talousarvion toteutumiseen vaikuttavat merkittävät poikkeamat toimintaympäristössä sekä edistyminen toimintasuunnitelmaan kirjatuissa kaupunkistrategian keskeisimmässä toimenpiteissä sekä toimialatason strategiamittareissa. Ennusteen riskejä koskevassa osiossa raportoidaan lyhyesti merkittävistä toteutuneista ja uhkaavista riskeistä sekä ajankohtaisista riskienhallinnan kehittämistoimista.

Lisäksi keskushallinnon, viraston ja toimialojen tulee raportoida merkittävistä kaupungin rahankäyttöön vaikuttavista toimintaympäristön muutoksista tai toimialan oman toiminnan muutoksista kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle välittömästi muutosten tultua tietoon. Ensisijaisena tavoitteena on aina muutosten sopeuttaminen talousarvioon.

Kaupunginhallituksen käyttövaroista vuosille 2022-2023 myönnetyn koronapalautuksen erillismäärärahan käytön seuranta jatketaan talousarvion toteutumisennusteiden yhteydessä vuonna 2023.

Valtion talousraportointi

Valtiolle tehtävä talousraportointi perustuu mm. aikaisempiin JHS-suosituksiin: tililuetelo, talousarvio ja -suunnitelma, palveluluokitus, kustannuslaskenta ja taloustietojen raportointi. Nämä suositukset on koottu AURA-käsikirjaan, joka on julkaistu erikseen kunnille (<https://www.valtiokonttori.fi/maaraykset-ja-ohjeet/kuntien-ja->

5.12.2022

[kuntayhtymien-automaattisen-talousraportoinnin-kasikirja-aura/](#)) ja erikseen hyvinvointialueille (<https://www.valtiokonttori.fi/maaraykset-ja-ohjeet/hyvinvointialueiden-ja-hyvinvointiyhtymien-talousraportoinnin-kasikirja-hva-aura/>). Kirjanpidon tulee tästäkin syystä olla ajan tasalla kuukausittain. Neljännesvuosikatsausten lisäksi myös toteutumisennuste tulee raportoida valtiolle kerran vuodessa, elokuussa. Sotepe raportoi toteuman kuukausittain valtiolle.

Kilpailuneutraliteetin edellyttämä kirjanpito

Kilpailulain kilpailuneutraliteettisäännöksiin tuli voimaan 1.1.2020 uusi säännös 30 d§ kirjanpidon eriyttämisestä. Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa harjoittavan kunnan, kuntayhtymän, valtion tai niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön tulee pitää taloudellisesta toiminnastaan erillistä kirjanpitoa muusta toiminnastaan.

Tilintarkastajien antamien ohjeiden mukaisesti kilpailulainsäädännön edellyttämään kirjanpidon eriyttämiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota, Uusia, mahdollisesti eriytettäviä toimintoja tulee tarkkailla ja tunnistaa. Kirjanpidon eriyttämistarve arvioidaan tunnistettujen toimintojen osalta tarkemmin talousarviopäällikön johtamassa kilpailuneutraliteetin koordinoitiryhmässä.

Eriytetyt toiminnot on raportoitava valtiolle automatisoidun raportoinnin kautta ensimmäisen kerran vuoden 2023 toteumasta.

6.6 Maksuvalmiusennuste

Maksuvalmiustietoa tarvitaan kaupungin päivittäisen likviditeetin ja maksukyvyyn turvaamista sekä pitkän aikavälin rahoitussuunnittelua varten. Maksuvalmiustiedon ylläpitoa koordinoi Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto. Keskushallinnon, viraston ja toimialojen tulee tuottaa kaupungin maksuvalmiusennustetta varten tarvittavat toimintokohtaiset tiedot talous- ja suunnitteluosaston ohjeiden mukaisesti. Maksuvalmiusennusteiden laatimisesta on annettu rahoitusjohtajan ohje (Rj 6.7.2022, 45 §). Lisätiedot: kanslia.keskuskassa@hel.fi

5.12.2022

7 INVESTOINNIT JA TILAT

7.1 Investointihankkeiden ohjaus

Keskushallinto, virastot ja toimialat suuntaavat toimintaansa strategian mukaisesti taloussuunnitelmassa olevien investointimäärärahojen puitteissa. Lisäksi on huomioitava kaupunginvaltuuston 11.11.2020 hyväksymän Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteuttamishojelman (AM-ohjelma) edellyttämät toimenpiteet.

Investointihankkeiden aikatauluseurantaa kehitetään edelleen määrärahaseurannan ohella vuoden 2023 aikana. Toimialat ja kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto kehittävät yhteistyössä investointihankkeiden seurantaa, siten että kokonaiskustannuksiltaan yli miljoonan euron investointien ajoitus ja tarvittava rahoitus koostetaan investointien seurannan välineenä toimivaksi hankesalkuksi talousarviokohdittain. Samalla luodaan käytännöt hankekohtaiseen investointien aikataulu- tai kustannusmuutosten kaupunkitasoiseen raportoimiseen.

Toimialojen tulee huolehtia toimintasuunnitelman ja tulosbudjetin yhteydessä hyväksytyin investointiohjelman tai sitä vastaavan investointimäärärahojen käyttösuunnitelman toteutumisen seurannasta, siten että hankkeiden aikatauluun tai rahoitukseen liittyviin poikkeamiin kyetään reagoimaan oikea-aikaisesti ja suunnitelmallisesti.

Voimassa oleva Tilahankkeiden käsittelyohjeet koskevat kaupungin investointi- ja vuokratilahankkeita (uudisrakennus-, laajennus-, muutos-, korjaus- ja perusparannushankkeet sekä vuokratilat). Ohjeet koskevat myös kaupungin yhtiöiden muita kuin asunohankkeita sekä niitä ulkopuolisia kumppanuus-, leasing- tms. hankkeita, joissa kaupunki on mukana. Ohjeet määrittelevät erilaisten tilojen hankkimisen periaatteet, tilahankkeiden suunnitteluvaiheet ja pääsisällön, suunnitelmien käsittelytavan ja vastuusuhteet Helsingin kaupungin organisaatiossa. Lisäksi ohjeessa määritellään hankesuunnitelmien kustannusrajojen mukaiset hyväksymisvaltuudet eri toimielimille soveltuvin osin. Tilahankkeiden käsittelyohjeiden päivitys on tarkoitus viedä päätöksentekoon vuoden 2022 aikana.

Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden suunnittelussa, toteutuksessa ja päätöksenteossa noudatetaan kaupunginhallituksen 21.5.2018 hyväksymiä katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeita. Käsittelyohjeen päivitys on aloitettu vuonna 2022 ja tavoitteena on saada päivitetty ohje päätöksentekoon vuoden 2023 alkupuolella.

Tilahankkeiden kustannus- ja suunnittelukysymyksiä käsitellään tarvittaessa kaupunginkanslian koordinoimassa hankeohjausryhmässä (HOR), jossa ovat edustettuina kaikkien toimialojen tiloista vastaavat edustajat ja kaupunkiympäristön toimialan edustajat.

5.12.2022

Vuoden 2023 aikana määritellään kaupunkiyhteiset toimialoja ohjaavat palveluverkkojen suunnitteluperiaatteet. Lisäksi vuoden 2023 aikana tarkastellaan investointiohjelmassa olevat toimialojen palveluverkon keskeiset hankkeet.

Vastaavasti katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden kustannus- ja suunnittelukysymyksiä käsitellään tarvittaessa kaupunginkanslian koordinoimassa liikennehankkeiden hankeohjausryhmässä (LiikenneHOR), jossa ovat edustettuina kaupunkiympäristön toimiala, HKL-liikelaitos, Kaupunkiliikenne Oy, HSL ja Helsingin Satama Oy.

Merkittäviä investointihankkeita käsitellään pormestarin johdolla erillisessä koordinaatioryhmässä johdon yhteisten linjausten varmistamiseksi.

Tilahankkeiden suunnittelussa pyritään kokonaistaloudellisesti kestäviin suunnitteluratkaisuihin.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee noudattaa investointisuunnittelussa valtion antamia ohjeita ja aikatauluja sekä huolehtia, että toimivaltaiset tahot tekevät ko. asiassa päätökset valtion aikataulun mukaisesti.

Investointihankkeiden valmistelua koskevat erillisohteet (viite: neuvottelutulos 14.10.2022)

Toimintaa suunniteltaessa:

- Varaudutaan käynnistämään Yhtenäiskoulun peruskorjaus talousarviossa aikataulutettua nopeammin, mikäli suunnittelu-aikataulu sen mahdollistaa.
- Selvitetään vaihtoehtot Koskelan ala-asteen ja Lpk Herttuan korvaavan uudisrakennuksen väistötiloille kohtuullisten koulumatkojen turvaamiseksi.
- Kaupunkiympäristön ja kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan yhteistyössä luodaan selkeisiin kriteereihin perustuva järjestys liikuntakenttien huoltorakennusten uusimiselle. Samalla suunnitellaan vanhentuneille huoltorakennuksille korvaava malli, " t y y p p i h u o l t o r a k e n n u s " . T ä y s k u u r t l o p p u u n t e n n ä m e n n ä s s ä .
- Nopeutetaan sähköautojen latausinfraan parantamista osana liikenteen päästöjen vähennysohjelmaa.
- Varaudutaan Herttoniemen metroaseman peruskorjauksen aikaistamiseen. Pyritään käynnistämään hanke kumppanin kanssa niin pian kuin mahdollista. Vuoden 2023 syyskuun loppuun mennessä kaupunkiympäristölautakunta ja viranhaltijat

5.12.2022

arvioivat Herttoniemen osalta sen, mihin mennessä hankkeen etenemisen aikataulun on ratkettava.

- Pidetään yllä valmiutta aloittaa Itäkeskuksen metroaseman investoinnin toteuttaminen välittömästi sen jälkeen, kun paikalle suunniteltu hanke on käynnistymisvalmiudessa.
- Kaupunkiympäristön toimialan tulee tiivistää yhteistyötä toimitilojen uudisrakentamisessa muiden toimialojen kanssa rakennuskustannusten hillitsemiseksi.

Kaupungin hankkeita tulee ohjata kaikissa toteutusvaiheissa siten, että hankkeen kustannukset ovat enintään hyväksytyt enimmäishinnan mukaiset.

7.2 Hankkeiden rahoitus

Investointihanke tulee suunnitella ja ohjelmoida niin, että se voidaan toteuttaa talousarvion mukaisessa aikataulussa ja talousarvioon merkityn määrärahan puitteissa tai talousarviossa suunniteltuna yhtiö- tai vuokrahankkeena. Tässä yhteydessä on otettava huomioon hankkeen käyttötalousvaikutukset, jotka tulee sisältyä talousarvion käyttötalouden puitteisiin.

Talousarvion liitteenä 11 oleva vuokra- ja osakekohteiden suunnitteilla olevat uudis- ja peruskorjaushankkeet vuosina 2023–2025 -taulukkoa käytetään palveluverkko-suunnittelussa. Jokaisen hankkeen tarpeellisuus arvioidaan kuitenkin erikseen palveluverkon kehittämisen näkökulmasta. Liitteessä esitetyjä vuokrakohteita käsitellään ja niistä päätetään kohdassa 7.4 esitettyjen ohjeiden mukaisesti.

Liikelaitokset rahoittavat talousarvionsa perusteluissa esitetyt investoinnit talousarvioon sisältyvän liikelaitoksen rahoituslaskelman mukaisesti.

Hankintalain kynnyksarvoja sovelletaan sellaisenaan kaupungin hankinnoissa.

7.3 Toimitiloista luopuminen

Toimitiloista luopumisen tavoitteena tulee olla sellaisista tilakokonaisuuksista luopuminen, jotka mahdollistavat tilojen luovuttamisen eteenpäin tai tilan ja tontin kehittämisen muuhun tarkoitukseen osana palvelutilaverkon tehostamista. Luopumiset suunnitellaan toimialarajat ylittävänä prosessina yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuuden kanssa.

7.4 Toimitilojen vuokraaminen ja maanvuokrasopimukset

5.12.2022

Kaupunkiympäristön toimialan tilapalvelut vuokraavat uudet kaupungin palvelutilat keskushallinnolle, virastolle ja toimialoille kustannusperusteisesti määräytyvään vuokratasoon voimassa olevan tilahankkeiden käsittelyohjeen mukaisesti. Kaupungin ulkopuolisille vuokralaisille vuokratuista tiloista peritään aina markkinavuokra. Kaupunginhallitus (3.10.2022 § 677) päätti toimitilojen sisäisissä vuokrauksissa noudatettavista pääomavuokrien määrittämisen periaatteista, joka otetaan käyttöön 1.1.2023.

Kaupunkiympäristön toimialan tulee seurata tyhjen kiinteistöjen aiheuttamien kulu- jen ja riskin kehitystä. Seurannan pohjalta arvioidaan pääomavuokrauksen uusien periaatteiden toimivuutta ja tuotto prosenttia vuonna 2024 ja 2027.

Ulkopuolisten (so. muiden kuin kaupungin omistamien) tilojen ja tilaelementtien (esim. paviljongit väistötiloina) vuokraamisesta toimialojen, virastojen ja liikelaitosten käyttöön vastaa kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet - palvelukokonaisuus. Kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet - palvelukokonaisuus selvittää aina ennen ulkopuolisen tilan vuokraamista, onko tilatarpeeseen soveltuvia kaupungin omia tiloja käytettävissä. Vuokrahankkeissa toimivaltaraja arvioidaan pääomittamalla vuokra-ajan pääomavuokrat nykyhetkeen. Tois- taiseksi voimassa olevissa sopimuksissa tilojen vuokrien pääomitukset tehdään neljältä vuodelta.

Muut kuin liikelaitokset eivät pääsääntöisesti voi tehdä maanvuokrasopimuksia ul- kopuolisten kiinteistöomistajien kanssa, vaan sopimukset tekee kaupunkiympäris- tön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelu.

7.5 Pysyvien vastaavien hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödyke hankitaan investointiosan määrärahoilla, aktivoidaan taseeseen ja poistetaan suunnitelman mukaan. Pysyvien vastaavien hyödykkeitä ovat esineet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja muut hyödykkeet, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa tai ovat palvelutoiminnan käytössä useampana kuin yh- tenä tilikautena. Pysyvien vastaavien hyödyke hankitaan investointiosan määrära- hoilla.

Jos yhden yksittäisen hyödykkeen hankintameno alittaa 10 000 euroa (pienhan- kinta), kirjataan hankintameno kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi. Han- kinta tehdään tällöin käyttötalousosan määrärahoilla. On kuitenkin tärkeää huomi- oida, että kaikkia yli 10 000 euron tilauksia ei voi automaattisesti kirjata investoin- niksi. Esim. tilattaessa 5 kappaletta työtuoleja, joiden hankintahinta kappaleelta on alle 10 000 euroa, kirjataan ne vuosikuluksi. Samoin, kun tilataan esim. 20 kapp- letta tietokoneita, joiden hankintahinta kappaleelta on alle 10 000 euroa, kirjataan myös tietokoneet vuosikuluksi. Eli kun kappalehinta jää alle 10 000 euron (ilman alv), kirjataan hyödykkeet vuosikuluksi. Yhden hyödykkeen hankintahinta tulee siis ylittää 10 000 euron raja, jotta se voitaisiin kirjata investoinniksi. Poikkeuksena tästä säännöstä on kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tietyt kirjauskäytännöt, jotka

5.12.2022

erikseen sovittu tilintarkastajien kanssa. Vaikka määräraha olisi varattuna talousarviossa investointiosassa, erä tulee käsitellä kirjanpidossa kirjanpitosäännösten mukaisesti. Menoa ei voida aktivoida eli kirjata investoinniksi, ellei kirjanpidon menon aktivointiedellytykset täyty.

Hyödykkeen hankintamenon voi kirjata kokonaan kuluksi, vaikka se tuottaa tuloa tai on palvelutoiminnan käytössä useamman tilikauden aikana, mikäli hankintameno ennen rahoitusosuuden vähentämistä alittaa 10 000 euroa (pienhankinta), eikä kirjaustavalla ole olennaista vaikutusta tilikauden tulokseen eikä taloudesta annettavaan kuvaan. Jos hyödyke, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden, koostuu useasta eri komponentista, joiden yhteenlaskettu hankintameno ylittää 10 000 euroa, se merkitään taseeseen investoinniksi ja kirjataan vaikutusaikanaan normaalisti poistoina kuluksi. Esimerkkinä voidaan mainita satamalaituri, leikkipuisto tai rakennus, joiden rakentaminen voi koostua useasta pienestä laskusta, mutta jotka ovat toiminnallisia kokonaisuuksia. 20 kappaletta tietokoneita eivät ole toiminnallinen kokonaisuus.

Poikkeuksena pääsäännöstä on ensikertainen kalustaminen, jossa hankintoja voidaan aktivoida taseeseen, vaikka yksittäisen hankinnan arvo ei ylittäisi pienhankintarajaa. Ensikertainen kalustaminen liittyy käsitteenä pääsääntöisesti Opetushallituksen/opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin (peruskoulujen rakentaminen ja kalustaminen). Kalustamisen on liityttävä uuden yksikön tai toiminnan aloittamiseen ja hankinnan tulee tapahtua pääsääntöisesti ennen toiminnan aloittamista. On kuitenkin huomioitava, että kirjanpidon aktivointiedellytykset pätevät tässäkin tapauksessa ja niiden tulee täytyä, eli esimerkiksi kulutushyödykkeitä (esimerkiksi koulutarvikkeet, elintarvikkeet, kynät ja muut kuluvat tavarat) ei voi aktivoida. Täydentäviä hankintoja ei voida enää pitää ensikertaisena kalustamisena.

Käyttöomaisuudesta tulee pitää rekisteriä ja sitä tulee säännöllisesti inventoida. Tämänkin vuoksi pieniä kulutushyödykkeitä ei voida aktivoida käyttöomaisuuteen.

Rakennusten korjausten osalta on harkittava erikseen, onko korjaus vuosikorjauksen vai perusparannuksen luonteista. Vuosikorjaukset rahoitetaan käyttötalousosan määrärahoilla, eivätkä ne ole poistonalaista käyttöomaisuutta. Peruskorjausmenot aktivoidaan sen toimialan taseeseen, jonka taseessa peruskorjattava hyödyke on.

Vuosikorjaus ja perusparannus eroavat toisistaan siten, että perusparannus lisää olennaisesti kohteen taloudellista käyttöikää, lisää tai parantaa kohteen ominaisuuksia, esim. ilmanvaihtoa ja/tai nostaa kohteen suhteellista laatutasoa olennaisesti alkuperäistä paremmaksi, esimerkiksi huoneiston tai rakennuksen laajennus-, muutos-, uudistus- ja muut vastaavat toimenpiteet. Perusparannuksen osalta tulee aina arvioida, miten kohteen taloudellinen pitoaika muuttuu. Vuosikorjaus taas pitää kohteen alkuperäisessä kunnossa.

Aktivoidavan kaupungin oman työn arvo kirjataan t-taloustilillä kautta.

5.12.2022

Poistosuunnitelma on kaupunginvaltuuston 18.9.1996 vahvistama. Poistosuunnitelmaa on tämän jälkeen täydennetty kaupunginvaltuuston päätöksillä. Päätöksellä 2.11.2001 päätettiin asuinkiinteistöjen rakennusten ja pysäköintiyhtiöiden kalliotunnelien ja maanpäällisten laitosten poistoajoista. Päätös 14.11.2001 koskee tehdas- ja tuotantorakennuksia sekä kiinteitä rakenteita ja laitteita ja päätös 9.10.2002 koskee Vuosaaren Sataman liikenneväylien investointeja. Päätös 18.6.2003 koskee raidekalustoa ja muita kuljetusvälineitä ja päätös 29.11.2006 asuinkiinteistöyhtiöiden asuinrakennusten progressiivisia poistoja. Päätös 11.5.2001 koskee atk-ohjelmistojen poistoaikaa ja Khs päätös 11.1.2016 koskee viestintävälineitä ja muita aineellisia hyödykkeitä. Poistosuunnitelma perustuu arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaiseen tasapoistoon. Poistojen laskenta alkaa hankintakuukautta seuraavan kuukauden alusta.

Poistoajat ovat seuraavat:

Aineettomat oikeudet	5-20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3-20 vuotta
Asuinkiinteistöyhtiöiden asuinrakennukset	Progressiivinen poisto, enintään 40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	10-50 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden kalliotunnelit	enintään 100 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden maanpäälliset laitokset	enintään 60-70 vuotta
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	8-50 vuotta
Koneet ja kalusto	3-30 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3-5 vuotta

Lauta- ja johtokunnat ovat vahvistaneet toimialojen ja liikelaitosten tarkemmat poistosuunnitelmat kaupunginvaltuuston päättämien poistoaikojen rajoissa.

7.6 Irtaimiston hankinta-arvot

Muusta kun käyttöomaisuudeksi kirjattavasta irtaimesta omaisuudesta on pidettävä irtaimistorekisteriä. Vuonna 2023 irtaimistorekisteriin merkittävän irtaimiston hankinta-arvon alaraja on 1 500 euroa ilman arvonlisäveroa. Irtaimistorekisteriin voi merkitä aktivoitavan omaisuuden, vaikka se on myös käyttöomaisuuskirjanpidossa, jos keskushallinto, virasto tai toimiala niin haluaa.

Irtaimiston käsittelystä on annettu pysyväisohje (Rj 10 § 14.2.2020). Keskushallinnon, viraston ja toimialojen tulee kiinnittää erityistä huomioita siihen, että asianmukaista rekisteriä irtaimisto ylläpidetään ohjeen mukaisesti. Irtaimistohallinnan prosessit tulee olla suunniteltu ja ohjeistettu sekä tehtävät vastuutettu siten, että irtaimen omaisuuden hallinta on luotettavaa ja tehokasta. Ohjeen mukaan on huolehdittava muun muassa rekisterin ajantasaisesta päivittämisestä, vuosittaisesta inventoinnista sekä irtaimiston siirroista ja poistoista.

5.12.2022

Irtaimistokirjanpitoa voidaan pitää joko erillisellä tietojärjestelmällä tai Excel-ohjelmalla pysyväisohjeen liitteessä olevan mallin mukaisesti, huolehtien että tietosisältö rekisterissä olevasta omaisuudesta on riittävä ja kattava. Irtaimistorekisteriä varten kaupungilla on käytössä Luukku-järjestelmä. Tästä järjestelmästä on rakennettu liittymät kaupungin henkilöstöhallintaan ja toimipaikkaluetteloon, jotka liittyvät oleellisesti irtaimistonhallintaan.

Lahjoituksena saadut taide-esineet tulee kirjata taseeseen, 10.000 eurosta ylöspäin yksittäisen teoksen kohdalla, käypään arvoon. Käyvää arvosta HAM laatii lahjoituspäätöstä varten arvion. Lahjoitettujen taide-esineiden kirjanpitokäsittelystä on annettu tarkempi ohje (Talpan tj 31.5.2021)

5.12.2022

8 HENKILÖSTÖ

Noudattamisohteissa kuvatut henkilöstölinjaukset velvoittavat koko Helsingin kaupunkia rahoituspohjasta riippumatta. Ne koskevat myös valtionrahoitteista sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa.

8.1 Henkilöstösuunnittelu ja tehtävien täyttäminen

Vuosittainen henkilöstösuunnittelu

Henkilöstön ja henkilötyövuosien toteutumista seurataan neljännesvuosittain kaupunkitasolla. Toimialojen/liikelaitosten/virastojen henkilöstösuunnittelusta vastaavilta pyydetään tarvittavissa tarkentavat selvitykset poikkeamille.

Tehtäväjärjestelyistä johtuva henkilöstön uudelleensijoittuminen

Keskushallinnon, viraston ja toimialojen henkilöstöhallinnot toimivat yhteistyöverkostona uusien tehtävien löytämiseksi niille, joiden työt tehtäväjärjestelyjen vuoksi loppuvat tai työn tekemisen edellytykset muuttuvat työntekijän henkilöön liittyvien tekijöiden vuoksi siten, ettei nykyisessä työssä jatkaminen enää onnistu. Näissä tilanteissa työnantajalla on lain mukainen työn tarjoamisvelvollisuus. Velvollisuus toteutuu, kun avoinna olevaa tehtävää tarjotaan kaupungin palveluksessa olevalle uutta työtä tarvitsevalle henkilölle, jonka työkokemus ja osaaminen vastaavat tehtävän vaatimuksia.

Tehtävien täyttäminen

Esihenkilön tulee aina tehtävän täyttöä suunniteltaessa ensin selvittää keskushallinnon, viraston tai toimialan henkilöstöhallinnosta, löytyykö tehtävään kaupungin palveluksessa oleva henkilö, jolle työnantajalla on velvollisuus tarjota työtä. Helsingin kaupunki on yksi työnantaja, joten kaikki kaupungin esihenkilöt työnantajan edustajina osaltaan huolehtivat työn tarjoamisvelvollisuuden ja muiden työnantajavelvoitteiden toteutumisesta. Kaupunginkanslian henkilöstöosasto on antanut keskushallinnon, viraston ja toimialojen henkilöstöhallinnoille ohjeen työn tarjoamisen varmistamisesta ([Työn tarjoamisen toimintatapa, ohje 2019](#)). Ohje tullaan päivittämään loppuvuodesta 2022.

8.2 Sijaisuudet

Sijaisuuksien hoitamisen periaatteet

Sijaisten käytön suunnittelu on osa ennakoivaa henkilöstöjohtamista. Sijaisuudet on pyrittävä ensisijaisesti hoitamaan erilaisin työjärjestelyin tai sisäisin siirtein, sekä mahdollista kaupungin palveluksessa olevaa varahenkilöstöä käyttäen. Sijaisen

5.12.2022

palkkaamiseen on aina oltava perusteltu tarve. Lyhyisiin 1–3 päivän poissaoloihin sijaisen saa palkata vain, mikäli palvelutarve tätä ehdottomasti edellyttää.

Henkilöstömäärän ja henkilötyövuosien toteutumista sekä vuokratyövoiman käytön määrää seurataan neljännesvuosittain kaupunkitasolla. Toimialojen, liikelaitosten ja virastojen henkilöstösuunnittelusta vastaavilta pyydetään tarvittaessa tarkentavat selvitykset poikkeamille.

Vuokratyövoiman käyttö

Toimialoja ja liikelaitoksia kehoitetaan toteuttamaan sijaishankintaa kokonaistaloudellisesti parhaalla mahdollisella tavalla.

Seure on kaupungin tytäryhtiö, jonka palveluja toimialojen ja liikelaitosten ei tarvitse erikseen kilpailuttaa. Muiden henkilöstövuokrausyritysten käyttäminen on mahdollista, jos se on kokonaistaloudellisesti järkevää. Toimialalla tulee olla suunnitelma ulkoisten resurssien tarkoituksenmukaisesta käytöstä.

8.3 Kesätyöntekijät

Kun palvelutoiminta edellyttää keskushallinto, virasto ja toimialat voivat talousarvionsa puitteissa palkata 2.5.–30.9. välisenä aikana kesätyöntekijöitä.

Tällöin tulee ottaa huomioon alan ammattitutkinnon tai ammattitaidon sekä kokemuksen puuttumisen vaikutukset tehtävien vaativuuteen ja palkkaukseen.

Kaupunki tukee 16-17 -vuotiaiden nuorten kesätöitä keskitetyin varoin. Myös Siisti kesä -hankkeen keinoin mahdollistetaan nuorille kesätöitä. Sotepe:ltä kustannukset veloitetaan jälkikäteen kaupunginkanslian ja sotepe-toimialan välisen palvelusopimuksen mukaisesti.

8.4 Osaamisen kehittäminen

Henkilöstö- ja osaamistarpeiden ennakointi on keskeinen osa strategista ja toiminnan suunnittelua. Osaamisella on keskeinen merkitys toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Sitä tulee kehittää suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti toimintaympäristön muutoksia ennakoiden, ja tunnistamalla strategian ja toimintasuunnitelman toimeenpanossa tarvittava osaaminen.

Keskushallinnon, viraston ja toimialojen tulee laatia vuosittaisen henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma. Suunnitelma kootaan organisaatioon soveltuvalla tavalla, ja siinä linjataan osaamisen kehittämisen painopisteet. Kaupunginkanslian henkilöstöosasto on antanut [ohjeen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta 26.9.2014](#).

5.12.2022

Suunnitelman toteutumista seurataan keskushallinnossa, virastossa ja toimialoilla osana vuosittaista henkilöstöraportointia vuosittain. Kehittämispäätösten seuranta- ja toteutustapa ovat koulutustunnit ja -kustannukset.

Toimintasuunnitelman toteuttamiseen liittyvistä osaamistarpeista keskustellaan työyhteisöissä ja tehdään suunnitelma tarvittavan osaamisen kehittämisestä. Henkilökohtaisesta kehittämisestä sovitaan onnistumiskeskusteluissa.

Työntekijän koulutus palkallisella työajalla edellyttää aina kirjallisesti tai suullisesti sovittua suunnitelmaa. Vastaavasti työnantaja osallistuu muihin koulutuskustannuksiin vain silloin, kun ne ovat suunnitelman mukaisia. ([Henkilöstön kehittämisen periaatteet, ohje 2021](#))

Johtamisen ja esihenkilötyön merkitys kaupungin uudistumisessa, työhyvinvoinnissa ja tuloksellisuudessa on keskeinen. Kaupunginkanslia tukee uuden kaupunkitasoisen johtamistavan ja esihenkilötyön toimintakulttuurin kehittämistä. Keskushallinnon, viraston ja toimialojen tulee tulosbudjetissaan ja osaamisen kehittämissuunnitelmassaan varautua myös johtamisen ja esihenkilötyön kehittämiseen.

8.5 Henkilöstön onnistumisen johtaminen ja työhyvinvointi

Työhyvinvoinnin kehittäminen on yksi keskeinen osa onnistumisen johtamista. Henkilöstön työhyvinvointiin panostaminen korostuu vallitsevassa koronatilanteessa. Huolehtimalla työntekijöiden terveydestä ja työkyvystä turvataan jatkossakin laadukkaat palvelut kuntalaisille. Työkyvyn lisäksi työhyvinvointia kehitetään huolehtimalla esihenkilötyön ja työyhteisöjen toiminnan kehittämisestä ja tukemisesta. Työkykyisen ja hyvinvoivan henkilöstön taloudellinen merkitys Helsingissä on iso. Työhyvinvointia kehittämällä voidaan vaikuttaa sairauspoissaolo-, työtapaturma- sekä varhaiseläkekustannuksiin ja saada aikaan merkittäviä säästöjä sekä tuottavuuden kasvua.

Keskushallinnossa, virastossa ja toimialoilla tulee seurata sairaus- ja työtapaturmapoissaoloista ja työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuvia kustannuksia sekä niitä ennustavia tekijöitä.

Helsingin kaupungin työhyvinvointiohjelma 2022–2025 sisältää suuntaviivat ja tavoitteet henkilöstön työhyvinvointia ja työturvallisuutta edistävälle toimenpiteille. Keskushallinnossa, virastossa ja toimialoilla laaditaan myös omat, kaupunkiyhteiseen työhyvinvointiohjelmaan pohjautuvat työhyvinvointisuunnitelmat, joilla varmistetaan työhyvinvoinnin kehittyminen.

8.6 HR-prosessien ja HR-tietojärjestelmien kehittäminen

5.12.2022

Helsingin kaupungin tavoitteena on hankkia ja kehittää ensisijaisesti kaupunkiyhteisiä HR-järjestelmiä. Tämän vuoksi toimialojen ja liikelaitosten omien HR-järjestelmien hankkimista tai laajentamista ei pidä tehdä ilman erillistä sopimista.

Vuoden 2022 aikana on otettu käyttöön uusi palkkajärjestelmä, johon liittyen palkanmaksun vakauttamistoimet ovat käynnissä. Samalla valmistellaan HR-kokonaisjärjestelmän käyttöönottoprojektia, josta tehdään kuitenkin erillinen päätös liittyen kilpailutuksen käynnistämiseen. Tämä digitalisaatiokehitys edellyttää toimintatapamuutosta, johon koko organisaatiolta edellytetään panosta.

8.7 Henkilösivukulut

Kevan eläkemenoperustainen maksu korvautuu tasausmaksulla, joka huomioidaan edelleen eläkemenossa ja sisältyy henkilösivukuluihin. Tasausmaksusta esitetään tarkemmat tiedot talousarviovalmistelun tietopohjassa. Eläkekuluista esitetään eri prosentit kunta-Helsingille ja sotepe-toimialalle.

Henkilösivukulut			
Arvioidut henkilösivukulut 2023	Kunta-Helsinki		Sotepe
Eläkekulut	KuEL	VaEL	KuEL
työnantajan laskennallinen osuus, sis. työkyvyttömyysmaksun	16,77 %	16,48 %	16,84 %
tasausmaksu	3,60 %	-	6,20 %
YHTEENSÄ	20,37 %	16,48 %	23,04 %
Muut henkilösivukulut			
Sairausvakuutusmaksu	1,58 %		
Työttömyysvakuutusmaksu	2,05 %		
Tapaturmavakuutusmaksu	0,70 %		
Yhteensä	4,33 %		
	24,70 %		

Luvut perustuvat marraskuun alun tilannetietoon (Kuntaliitto) sekä Kevan antamaan vuoden 2023 budjetointiohjeeseen. Keskushallinnon, viraston ja toimialojen on otettava huomioon laatiessaan vuoden 2023 tulosbudjetteja mahdolliset tästä arviosta muuttuneet henkilöstösivukuluprosenttien luvut. Vuoden 2023 vahvistetuista pro-senteista tiedotetaan viimeistään joulukuussa 2022.

8.8 Palkka ja palkitseminen

5.12.2022

Kaupungin palkitsemisjärjestelmällä tuetaan kaupunkistrategian ja asetettujen päämäärien toteuttamista. Toimialat ja liikelaitokset varmistavat kaupungin henkilöstöpolitiikan ja palkitsemisen periaatteiden mukaisten tavoitteiden käyttöönoton ja toimeenpanon osaksi organisaation toimintaa.

Palkankorotukset

Tehtäväkohtaiset palkat kaupungilla voivat kehittyä virka- ja työehtosopimusten edellyttämien korotusten kautta, kaupungin oman palkkakehitysohjelman kautta tai tehtäväkohtaisen palkan uudelleen määrittelyä kautta.

Virka- ja työehtosopimusten mukaiset korotukset

Vuodelle 2023 ajoittuvat yleis- ja järjestelyeräkorotukset toteutetaan kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaisesti. Nykyinen sopimuskausi päättyy 30.4.2025. Näihin liittyvistä korotuksista ja ehdoista on tarkempaa tietoa talousarviovalmistelun tietopohjassa.

Palkkakehitysohjelman mukaiset korotukset

Kaupungin omaa palkkakehitysohjelman toteuttamista jatketaan vuonna 2023. Palkkakehitysohjelmalla tuetaan osaavan henkilöstön saatavuutta ja se laaditaan toimialojen, liikelaitosten, virastojen sekä kaupunginkanslian yhteistyönä. Vuoden 2022 palkkakehitysohjelmassa päätetyt korotukset toimialojen tulee rahoittaa talousarvion määrärahoista vuonna 2023.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala rahoittaa palkkakehitysohjelman rahoituksensa puiteissa.

Tehtäväkohtaisen palkan uudelleen määrittely

Tehtäväkohtaiset palkat määritellään kullakin sopimuslajilla siten, että ne ovat tehtävän vaativuuden edellyttämässä suhteessa toisiinsa yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen palkkapolitiikan toteuttamiseksi.

Tehtäväkohtaisen palkanmäärittely tehdään keskushallinnon, toimialan, liikelaitoksen ja kaupunginkanslian yhteistyönä. Palkasta päättää hallintosäännön mukaan joko kansliapäällikkö, henkilöstöjohtaja tai hänen määräämänsä muu henkilö.

Tehtäväkohtaisen palkan uudelleen määrittelyn johdosta syntyneet palkkavaikutukset rahoitetaan toimialan ja liikelaitoksen määrärahoista.

Suoritusperusteinen palkitseminen

Suoritusperusteista palkitsemista toteutetaan kertapalkkiojärjestelmän ja henkilökohtaisten lisien kautta.

5.12.2022

Kertapalkkiot

Kertaluonteiseen palkitsemiseen varataan tulosbudjeteissa määräraha, joka on suuruudeltaan 1 % henkilöstön vuotuisesta tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta.

Rahoitusehdon toteutuessa kertapalkitsemiseen voidaan toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa käyttää vielä lisää määrärahaa enintään 1,5 % tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta. Rahoitusehdot määritellään erikseen vuonna 2023. Kertapalkitsemisen lisäämisestä päättää toimialajohtaja, virastopäällikkö tai liikelaitoksen toimitusjohtaja.

Kertapalkitsemista toteutetaan systemaattisesti pitkin vuotta kertapalkkiovarauksen mukaisesti ja suunnataan myös ryhmä- ja tiimipalkitsemiseen, mikä kannustaa yhdessä tekemiseen ja ohjaa kohti yhteisiä tavoitteita sekä tukee strategisten tavoitteiden toteuttamista.

Kertapalkkioraportointiin liittyvää tietoa kootaan palkkajärjestelmästä sekä pienenmuotoisten huomionosoitusten osalta ostotilauksjärjestelmästä.

Henkilökohtaiset lisät

Henkilökohtaisia lisiä myönnetään 1–2 kertaa vuodessa toimialan ja liikelaitoksen vuosikellon mukaisesti toimialalla säästyneistä ja vapautuneista henkilökohtaisista lisistä.

Henkilökohtaisia lisiä myönnetään lisäksi järjestelyeristä.

Ideapalkitseminen

Ideapalkitsemisen käytäntöjä jatketaan henkilöstön osallistamisen ja ideatoiminnan vahvistamiseksi. Ideapalkkiot rahoitetaan kertapalkkiomäärärahan mukaisesti.

Seuranta ja raportointi

Kaupunginkanslian henkilöstöosasto seuraa tehtäväkohtaisia palkkoja, kertapalkitsemista ja muuta palkitsemista systemaattisesti pitkin vuotta kaupungin palkkapolitiikan toteutumisen arvioimiseksi ja henkilöstöraporttia varten yhteistyössä toimialojen ja liikelaitosten kanssa.

Palkkojen ja muun palkitsemisen seuranta tulee toteuttaa yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti sekä sukupuolten välinen tasa-arvo huomioon ottaen.

5.12.2022

8.9 Tehtävänimikkeet ja virkamuutokset

Tavoitteena on, että Helsingin kaupungilla samankaltaisissa tehtävissä olevien kohdalla sovelletaan mahdollisimman yhtenäistä nimikkeistöä.

Kaupunginkanslian lausunto on pyydettyä aina, kun valmistellaan seuraavia nimikemuutoksia: uusiin tai vain vähän käytössä oleviin tehtävänimikkeisiin, johtaja- ja päällikköloppuisiin nimikkeisiin, hallinnon nimikkeisiin, erityistehtävänimikkeisiin sekä suurehkojen henkilöstöryhmien uusiin nimikkeisiin.

Lausunto tarvitaan myös aina, kun nimikemuutoksella on heijastusvaikutuksia ole-massa oleviin palkkoihin. Lausunto edellytetään myös virkoja koskevissa muutok-sissa.

Virka perustetaan sellaisia tehtäviä varten, joissa käytetään julkista valtaa. Tarpeet-tomiksi tulleet virat lakkautetaan. Viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus.

8.10 Vakanssirekisteri

Keskushallinto, virasto ja toimialat vastaavat vakanssirekisterin ajantasaisesta päi-vittämisestä ja vakanssien muutoksista vakanssirekisteriin talousarvion ja -suunni-telman yhteydessä. Vakanssirekisterin ajan tasalla pitäminen tarkoittaa sitä, että sinne lisätään tai sieltä lakkautetaan tarpeettomiksi käyneet virat ja työsuhteiset tehtävät ja päivitetään myös muut tiedot. Taloushallintopalvelu-liikelaitos tekee päi-vitykset Sarastia palkka- ja henkilöstöhallinnon -järjestelmän vakanssirekisteriin toi-mialojen, virastojen ja liikelaitosten ilmoittamien tietojen perusteella.

5.12.2022

9 ERILLISOHJEET

9.1 Hankintojen sääntely ja ohjeistus

Kunnallisessa hankintatoimessa sovelletaan hankintalain ja erityisalojen hankintalain ohella jokapäiväisessä toiminnassa myös kuntalakia, hallintolakia, tilaajavastuulakia ja julkisuuslakia.

Hankintalain mukaan hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen.

Hankintojen toteuttamisessa ja kehittämisessä on otettava huomioon Helsingin kaupungin hankintastrategiassa kuvatut hankintastrategiset päävalinnat.

Työllistämisehdon soveltuvuus tulee harkita kaikissa niissä hankinnoissa, joiden ennakoitunut arvo ylittää 200 000 €.

Ohjeita kestävien ja vastuullisten hankintojen tekemiseen on intranetin hankinnat ja tilaaminen –sivuston vastuullisten ja vaikuttavien hankintojen sivuilla.

Harmaan talouden torjunnan ohjeet (Kp 205§ 12.10.2018) sisältää menettelytavat, joilla varmistetaan, että urakoitsijat, palveluntuottajat ja tavarantoimittajat ovat täytäneet vero-oikeudelliset ja työnantajavelvoitteensa.

Hankinnoissa noudatettavat kaupunkiyhteiset ohjeet löytyvät kaupungin intranetistä ”Palveluyhtäykä”i kon alavalikosta ”Hankinnat (<https://helsinginkaupunki.sharepoint.com/Sites/Intra-Hankinnat-ja-tilaaminen>). <http://helmi.hel.fi/yhteisetpalvelut/hankinnat/Sivut/default.aspx>

Hankintakäsikirja

Kaupungin hankintakäsikirjassa ([Hankintakäsikirja.pdf http://helmi.hel.fi/yhteisetpalvelut/hankinnat/hankintakasikirja/Sivut/default.aspx](http://helmi.hel.fi/yhteisetpalvelut/hankinnat/hankintakasikirja/Sivut/default.aspx)) annetaan käytännönläheisiä neuvoja ja ohjeita julkisten hankintojen toteuttamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla ja lainsäädäntöä noudattaen.

Hankintavaltuudet/-oikeudet

Hankinnasta päättäminen on julkisen vallan käyttämistä. Hankintavaltuuksilla määritellään mm. euromääräiset rajat viranomaisen oikeudelle päättää hankinnoista.

Hankintavaltuuksien osalta noudattamisohjeena todetaan seuraavaa:

5.12.2022

- Hankintavaltuuksia noudatetaan kaikissa hankintapäätöksissä. Näin ollen hankintavaltuuksia noudatetaan myös päätettäessä hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä hankinnoista, kuten esim. kynnysarvon alle jäävistä pienhankinnoista ja kaupungin sisäisistä hankinnoista.
- Hankintavaltuuksia noudatetaan hankintapäätöksissä, jotka perustuvat puitejärjestelyssä toteutettuihin minikilpailutuksiin.
- Hankintavaltuuksia ja niiden delegointia koskevat päätökset on pidettävä ajan tasalla.

Hankinnat viranhaltijan vastuulla

Hankintavaltuuksia ei voida siirtää työsuhteessa olevalle. Mikäli toimialan, liikelaitoksen tai viraston toiminnan tarkoituksenmukaisen hoitamisen kannalta on tarpeen antaa työsuhteessa olevalle henkilölle oikeus toteuttaa hankintoja, voi viranhaltija oikeuttaa alaisensa työsuhteessa olevan henkilön toteuttamaan hankintoja viranhaltijan vastuulla. Työsuhteisen henkilön on mahdollista tehdä hankintoja viranhaltijan vastuulla vain tilanteessa, jossa hankinnasta ei edellytetä erillistä viranhaltijapäätöstä.

Tilausvaltuudet/-oikeudet

Tilauksella tarkoitetaan näissä noudattamisohjeissa tilauksia, jotka perustuvat aiempaan hankintapäätökseen. Mikäli tilaus ei perustu aiempaan hankintapäätökseen, noudatetaan tilausvaltuuksia ja tilauspäätöksiä koskevien kohtien sijaan hankintavaltuuksia ja hankintapäätöksiä koskevia kohtia.

Tilausta koskeva päätös on luonteeltaan täytäntöönpanoa, eikä tilausta koskevaan päätökseen sisälly julkisen vallan käyttämistä. Tilausvaltuuksilla määritellään viranomaisen tai työsuhteisen oikeudet päättää hankintapäätöksen mukaisista tilauksista.

Tilausvaltuuksien osalta noudattamisohjeena todetaan seuraavaa:

- Tilausvaltuudet voidaan määritellä mm. erillisellä päätöksellä, hankintaa koskevassa asianomaisessa hankintapäätöksessä, hankintasopimuksessa tai hankintaa koskevassa erillisessä täytäntöönpanopäätöksessä.
- Mikäli tilausvaltuuksia ei ole yllä mainitusti määritelty, noudatetaan tilauksia tehtäessä hankintavaltuuksia tai työsuhteiselle erikseen määriteltyä oikeutta toteuttaa hankintoja viranhaltijan vastuulla.

Hankintapäätöksen muoto

Hankintapäätös tehdään viranhaltijapäätöksenä tai toimielimen päätöksellä kaupungin asianhallintajärjestelmään Ahjoon seuraavasti:

- Hankintalain soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa.
- Dynaamisen hankintajärjestelmän (DPS) sisäisissä kilpailutuksissa.

5.12.2022

- Puitejärjestelyyn perustuvissa minikilpailutuksissa, kun hankinnan arvo on vähintään 10 000 euroa
- Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä vähintään 60 000 euron hankinnoissa (lukuun ottamatta kaupungin sisäisiä hankintoja, jolloin päätös voidaan tehdä muulla tarkoituksenmukaisella tavalla).
- Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä vähintään 10 000 euron kilpailutetuissa hankinnoissa.

Muissa tilanteissa päätös tehdään tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Hankintapäätöksen sisältö

Hankintapäätöksen muodosta on säädetty lainsäädännössä ja ohjeistettu hankintakäsikirjassa ja kanslian hallinto-osaston ohjeissa.

Noudattamisohjeena hankintapäätöksen sisällön osalta todetaan seuraavaa:

- Hankinnan arvo on merkittävä päätösasiakirjaan.
- Tilausvaltuudet on tarvittaessa merkittävä päätökseen.

Tilauksen muoto

Hankintaa koskevan tilauksen muodon osalta noudattamisohjeena todetaan seuraavaa:

- Tilausta koskeva ratkaisu dokumentoidaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.
- Kaupungin yhteisiä tietojärjestelmiä käyttävät keskushallinto, virasto ja toimialat tekevät tilauksensa pääsääntöisesti kirjallisesti Bosti-järjestelmää käyttäen.
- Tilausta koskevien tietojen oikeellisuus on tarkistettava ennen tilauksen vahvistamista.

Tilauspäätöksen sisältö

Tilausasiakirja sisältää kyseistä tilausta koskevat asialliset tiedot.

Laskutus

Hankintoihin liittyvän laskutuksen osalta noudattamisohjeena todetaan seuraavaa:

- Hankinnoissa tavaroiden ja palvelujen toimittajilta tulee edellyttää sähköistä laskutusta.
- Laskuja ei tule hyväksyä, jos laskussa ei ole viitteenä tilausnumeroa tai sopimusnumeroa
- Laskun ja sen perusteena olevan tilauksen tietosisällön vastaavuus tulee tarkistaa ennen laskun hyväksymistä.

5.12.2022

9.2 Autojen hankinta

Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista tuli voimaan 2. elokuuta 2021. Lailla pannaan täytäntöön EU:n puhtaita ajoneuvohankintoja koskevan direktiivin vaatimukset. Laki velvoittaa kuntia ja valtiota hankkimaan tietyn osuuden vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja, kun ne tekevät uusia hankintoja. Laki koskee esimerkiksi kuntien, valtion tai seurakuntien ostamia ajoneuvoja ja liikennepalveluita. Lisäksi lailla säädellään käyttöoikeussopimuksella tehtyjä hankintoja.

Kaupunginhallitus päätti 9.5.2022 § 358 asettaa velvoittavat ympäristökriteerit Helsingin kaupungin ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoille.

Keskushallinnon, viraston ja toimialojen on edistettävä vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintaa ja käyttöä. Kaupungin ajoneuvojen hankinnassa on otettava huomioon kaupunginhallituksessa päätettävät kriteerit.

Kaupungin työsuhdeautojen hiilidioksidipäästöjen enimmäismäärät määritellään kriteereitä koskevassa kaupunginhallituksen päätöksessä.

Lisäksi työsuhdeautojen kriteereinä ovat vapaan autoedun ja auton käyttöedun verotusarvot, joille vahvistetaan vuosittain enimmäisarvot.

Lisäksi keskushallinnon, viraston ja toimialojen tulee ottaa autojen hankinnassa huomioon kaupunginhallituksen 24.5.2017 tiedoksi merkitsemän sähköisen liikenteen työryhmän raportin mukaiset linjaukset (<https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/6f/6fce79144ea6a782b29778bfa4c6b1f02e9e8149.pdf>).

Rahoitusjohtajan päätös tarvitaan

- autoveron ja arvonnlisäveron sisältävältä kokonaishankinta-arvoltaan yli 25 000 euron hintaisten henkilöautojen ja
- pelastus- ja sairausautojen hankkimiseen

Kansliapäällikön päätös tarvitaan

- henkilö- ja pakettiautojen, jotka lisäävät kaupungin autokantaa (ei koske liikelaitosten pakettiautohankintoja), hankkimiseen.

Toimialan tulee liittää autoesitykseensä aina rakentamispalveluliikelaitos Staran korjaamon kuntoarvio ja tarkastusselostus korvattavasta autosta. Samoin on menettävä hankittaessa henkilö- ja pakettiautoja leasingsopimuksella (ks. ohjeet leasingsopimuksen käytöstä Khs 20.6.1994, ohje ja noudattamisohjeiden luku 9.7 leasingsopimuksen käytöstä).

5.12.2022

Autojen, kuten myös muun poistonalaisen irtaimen omaisuuden hankintaa varten varatut määrärahat sisältyvät liikelaitoksia lukuun ottamatta investointiosan lukuun 8 05, Irtaimen omaisuuden perushankinta.

9.3 Kaupungin oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteet

Kaupungin oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteet on määritelty kaupunginhallituksen päätöksessä 11.2.2008 (170 §). Oman toiminnan kilpailuttamista koskevat määräykset uudistetaan ja viedään osaksi hallintosääntöä siten, että tarvittavat päätökset valmistellaan päätettäväksi vuoden 2022 aikana ja tehdään vuoden 2023 aikana.

9.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta määrätään kaupunginvaltuuston (30.1.2019 § 29) hyväksymissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa, kaupunginhallituksen (13.1.2020 § 12) hyväksymässä Sisäinen valvonta ja riskienhallinta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohjeessa, hallinto- ja toimintasäännössä sekä kaupunginhallituksen hyväksymissä näitä koskevissa ohjeissa (Pysyväispäätökset: Sisäinen valvonta).

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työvälineitä, joiden tavoitteena on varmistaa toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Riskit omistavat johtajat, päälliköt ja esihenkilöt. Riskienhallinnan tulee olla systemaattista ja riittävää.

Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmä on asettanut riskienhallinnan kehittämisen tavoitteeksi, että toimialoilla on yhtenäiset riskienhallinnan koordinaatioresurssit ja riskienhallinta ovat osana tehtäväkuvia (toimialalla 1 htv, palvelukokonaisuuksissa 0,25 htv, palveluissa 0,05 htv). Vuoden 2023 aikana jatketaan kaupunkiyhteisen riskienhallinnan toimintamallin uudistamista ja tätä tukevan järjestelmän käyttöönottoa ([Strategiajohtaja 16.6.2022 § 50](#)) ja käyttöä.

Kaupunginkanslia, toimialat ja liikelaitokset raportoivat merkittävimmistä riskeistään ja niiden hallinnasta osana talouden ja toiminnan seurannan raportointia. Talousarvion toteutumisennusteessa riskien osalta keskitytään merkittäviin raportointikaudella toteutuneisiin ja uhkaaviin riskeihin. Riskien hallintatoimet sekä mahdolliset tarpeet riskienhallinnan ja varautumisen kehittämiseen raportoidaan osana talousarvioprosessia ja -ennustetta sekä erikseen tehtävää kaupunkikonsernin merkittävien riskien raportointia. Merkittävien riskien raportoinnissa tarkastellaan myös kaupunkikonsernin merkittävien riskien arvioinnissa tunnistettuja riskialueita ja niiden kehitystä.

5.12.2022

1. Kansainvälinen turvallisuusympäristö,
2. Ict- ja digitalisaatioon liittyvät riskit,
3. Henkilöstöön ja henkilöstöpulaan liittyvät riskit,
4. Ilmastonmuutokseen (tavoitteet ja sopeutuminen),
5. Syrjäytymiseen ja segregatioon sekä yhteiskunnalliseen radikalisaatioon sekä
6. Isoihin toimintatapojen muutoksiin ja muutoshankkeisiin liittyvät riskit
7. Sähkön hintaan ja saatavuuteen liittyvät riskit

Kaupunginkanslian, toimialojen ja liikelaitosten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisimmät tavoitteet, toimintaperiaatteet ja menettelyt on esitetty kansliapäällikön sekä johto- ja lautakuntien hyväksymissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksissa.

Tilinpäätöksen toimintakertomuksessa kaupunginkanslia, toimialat ja liikelaitokset antavat selonteot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta, merkittävistä riskeistä, valvonnassa havaituista puutteista ja toimenpiteistä niiden korjaamiseksi. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun itsearviointiin. Selonteon laatimisohteet annetaan tilinpäätösohjeistuksessa.

9.5 Sopimushallinta

Kaupungin toiminnasta merkittävä osa perustuu sopimukseen. Sopimusten taloudellinen ja toiminnallinen merkitys on huomattava. Sopimushallinta on osa kaupungin riskienhallintaa ja siinä sovelletaan kaupungin riskienhallinnan perusteita ja määräyksiä. Riskienhallintaan sisältyy kuntien sopimusosaaminen ja kyky hallita erilaisia sopimuksia koko niiden elinkaaren ajan. Kuntalain perusteella valtuuston tehtävänä on päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Edelleen kuntalain mukaan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset mm. sopimusten hallinnasta.

Kaupunginvaltuuston 30.1.2019 § 29 hyväksymien perusteiden lisäksi sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta määrätään myös hallinto- ja toimintasäännöissä ja kaupunginhallituksen hyväksymissä näitä koskevissa ohjeissa (Khs 13.1.2020 § 12). Ohjeita tullaan täydentämään sopimushallinnan osalta vuoden 2023 aikana. Kaupunginkanslian oikeuspalvelut on julkaissut sopimuskäsikirjan, jossa annetaan yleisiä ohjeita sopimushallinnan järjestämiseen ja sopimusten laatimiseen liittyen.

Sopimushallinnan prosessit ja osaamisen kehittäminen

5.12.2022

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten tulee määritellä ja kuvata sopimushallinnan prosessit toiminnassaan. Prosessin kuvauksessa tulee määritellä sopimushallinnalle tarpeelliset käytännön toimet sekä prosessiin osallistuvien henkilöiden ja toimielinten tehtävät ja vastuut sopimuksen koko elinkaarelle.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten toiminnassa tulee tunnistaa ja priorisoida toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmät sopimukset ja kiinnittää erityistä huomiota näiden sopimusten valmisteluun ja seurantaan. Mikäli kaupungin kannalta kriittinen toiminta on riippuvaista kaupungin ulkopuolisesta sopimuskumppanista ja sen toiminnan jatkuvuudesta, sopimuksen valmistelun yhteydessä on arvioitava tarve sisällyttää sopimuskumppanin varautumista koskevia ehtoja hankintasopimukseen. Sopimukselliseen varautumiseen liittyviä ohjeita on annettu kaupungin valmiusohjeessa.

Sopimusosaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttävät ajantasaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa sopimushallinnan eri tehtävistä. Osaamistarpeet tulee kartoittaa toimialojen, virastojen ja liikelaitosten toimintayksiköissä ja niiden pohjalta tulee laatia nimenomainen osaamisen kehittämissuunnitelma.

Sopimushallintajärjestelmä

Sähköinen sopimushallintajärjestelmä on keskeinen väline sopimusriskien hallinnassa. Järjestelmän avulla helpotetaan sopimusten hallintaa ja seurantaa sopimusten elinkaaren aikana ja mahdollistetaan kaupunki- sekä toimialatasolla ajantasaisen ja luotettavan kokonaiskuvan muodostaminen sopimusten tilasta. Sopimusasiakirja ja sen liitteet tulee aina tallettaa kaupungin sopimushallintajärjestelmään, mikäli tähän ei ole erikseen määriteltyä poikkeamisperustetta. Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto hallinnoi sopimushallintajärjestelmää. Sopimushallintajärjestelmän käyttöohjeet sekä kaupungin sisäiset sopimushallintajärjestelmän kaupunkiyhteiset yleisohjeet löytyvät intranetistä (Palvelut ja tuki > Sisäinen valvonta ja riskienhallinta > Sopimushallintajärjestelmä).

9.6 Vakuutusrahastomaksut

Kaupunginhallitus on päättänyt vakuutusrahaston sääntöjen 2 §:n perusteella talousarvion laatimista koskevien ohjeiden antamisen yhteydessä, että vuoden 2023 talousarviossa vakuutusrahastomaksun suuruus on yksi promille vakuuttamattoman poistonalaisen pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvosta. Vakuutusrahastomaksua maksetaan siitä ajankohdasta lukien, kun omaisuus merkitään taseeseen ao. käyttöomaisuustilille. Keskeneneräisestä omaisuudesta ei vakuutusrahastomaksua makseta. Maa- ja vesiomaisuudesta, aineettomasta käyttöomaisuudesta ja yleisessä käytössä olevasta omaisuudesta (esim. liikenneväylät, puistot, leikkipaiikat) ei veloiteta vakuutusrahastomaksua.

5.12.2022

Liikelaitosten osalta vakuutusrahastomaksu on viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden keskiarvo laitokselle maksetuista vakuutusrahastokorvauksista, kuitenkin vähintään yksi promille vakuuttamattoman poistonalaisen pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvosta.

Vakuutusrahaston maksuosuudet lasketaan ja kirjataan kirjanpitoon Talpassa. Kirjauksen on perustuttava laskelmaan, joka on laadittu käyttöomaisuustileittäin. Ne liikelaitokset, jotka tekevät laskelman itse, toimittavat tiedon Talpaan otsikolla Vakuutusrahastolaskelma/liikelaitoksen nimi (YHTTalpaKaupunkijakonserni@hel.fi).

Rahastosta korvattavien vahinkokustannusten vähimmäisraja on eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta 50 000 euroa. Vakuutusrahastokorvaus maksetaan tällöin vain tämän vähimmäisrajan ylittävästä osuudesta. Ulkopuoliselle vakuuttamattomalle kaupunginkanslian, liikelaitosten, tarkastusviraston ja toimialojen vastuulla olevalle omaisuudelle aiheutuneista alle 5 000 euron vahingoista korvausta ei tule hakea korvausta rahastolta, vaan ao. tahot vastaavat korvauksista itse. Arvioitujen vahinkokustannusten ylittäessä 50 000 euroa on vahingosta ilmoitettava kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle sähköpostitse otsikolla vakuutusrahastokorvaus (kanslia.keskuskassa@hel.fi) mahdollisimman pian vahingon tapahduttua.

Vahingosta aiheutuneita kustannuksia on haettava korvattavaksi mahdollisimman pian kokonaiskustannusten ollessa tiedossa myös tapauksissa, joissa korvausta peritään vahingon aiheuttajalta tai muulta korvausvelvolliselta. Siltä osin kun vakuutusrahastosta jo korvatusta vahingosta saadaan myöhemmin korvauksia kolmannelta taholta, ko. summaa vastaava määrä tulee tilittää takaisin vakuutusrahastoon. Korvaushakemus tai ilmoitus tulevasta hakemuksesta on tehtävä viimeistään vahinkotapahtumaa seuraavan vuoden loppuun mennessä. Lisätiedot: kanslia.keskuskassa@hel.fi

9.7 Leasingrahoituksen käyttö

Leasing-rahoituksesta annettuja ohjeita tulee noudattaa. Vuoden 2023 talousarviossa on määriteltä rahoitusjohtajan oikeus leasingsopimusten tekemiseen enintään 100 miljoonan euron pääoma-arvosta. Nordea-Rahoitus Suomi Oy:n kanssa on tehty sopimus 20 miljoonan euron suuruudesta leasingrahoituslimiitistä (Rj 22.6.2022, 40 §). Em. limiitti on tarkoitettu ensisijassa ajoneuvohankintoihin. Ko. limiitin ulkopuolisesta leasingrahoituksen käytöstä päättää rahoitusjohtaja talousarvion mukaisten valtuuksien puitteissa. Sopimuksen mukaan yksittäisten kohteiden vähimmäishankintahinta on 10-000 euroa (ilman alv) ja enimmäishankintahinta 5 miljoonaa euroa (ilman alv). Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto koordinoi leasinghankintoja ja se on antanut menettelystä tarkemmat ohjeet.

9.8 Luottotappiot

5.12.2022

Luottotappioita ei käsitellä myynnin oikaisuerinä, vaan ne kirjataan muihin toimintakuluihin. Rahoitustoimintaan liittyvät luottotappiot käsitellään muina rahoituskuluina.

Mikäli luottotappioiksi kirjattuja saatavia kuitenkin saadaan perintätoimenpiteiden seurauksena, ne kirjataan muihin toimintatuottoihin.

9.9 Luottokorttien käyttö

Maksu- ja asiakaskorttien hankkimisesta ja käytöstä on annettu kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston ohje (Rj 5.1.2018, 3 §).

Kaupunkia tai jotakin sen toimialaa, virastoa tai liikelaitosta sitovien luottokorttien hankintaan on saatava rahoitusjohtajan lupa.

Huoltoasemilla kaupunkia sitovan luottokortin käytöstä tekee päätöksen kunkin toimialan toimialajohtaja. Käytettäessä sitä huoltoasemilla on muista ostoista kuin poltto- ja voiteluaineista oltava eritelty kuitti.

9.10 Kaupungin pankkitilit

Kaupungin pankkitileistä on annettu uusi ohje (Rj 8.10.2021, 56 §). Pankkipalvelujen käytön osalta toinen muutos on, että kilpailutuksen perusteella kaupungin maksuliikkeen uudeksi päävälittäjäpankiksi on 1.1.2023 lukien valittu Nordea Bank Oyj. Pankkipalvelujen käyttöä keskitetään uuteen pääpankkiin kevään 2023 aikana. Talous- ja suunnitteluosaston rahoitus antaa tarkemmat ohjeet aiheesta.

9.11 Digitalisaatio ja tietohallinto

Kaupunginkanslian tulosbudjetissa seurataan kaupunkiyhteiseksi sovittuja digitalisten palveluiden, alustojen ja ICT-kehittämisen menoja.

DigiHelsinki Oy aloittaa toimintansa 1.1.2023 ja se tarjoaa keskushallinnolle, virastolle ja toimialoille palveluluettelossa määritellyt infra- ja perustietotekniikan palvelut. Yhtiö veloittaa palveluistaan aiheuttamisperusteisesti, eli suorat kulut veloitetaan suorina ja epäsuorat kulut sovittujen kuluajurien mukaisesti. Yhtiön ja keskushallinnon, viraston ja toimialan välisissä neuvotteluissa käydään läpi palvelutarpeet, joista sovitaan puitesopimuksessa. Sopimuksen pohjalta tehdään erillinen tilaus yhtiölle. Ostot tehdään käyttötalouden puolelta. Kaupunginkanslian hallinto-osaston ostot DigiHelsinki OY:lta ovat hallinto-osastolla.

Kaupungin digitalisaatioon liittyvän kirjanpidon ja -seurannan tavoitteena on:

- K a u p u n k i t a s o i n e n - k u l l u i t a i p i n ä k y v v y y s I C T

5.12.2022

- Näkyvyys keskeisiin ICT-toimittajien kustannuksiin ja hyötyihin
- Yhtenäistää ja harmonisoida digitalisaatioon ja ICT-kehitykseen liittyviä kaupungin erillisiä tiliöinti- ja raportointikäytäntöjen vaikutusten arvioimiseksi
- Ymmärtää ja optimoida ICT-palveluiden tuotannon ja muutosten kustannukset

Digitaalinen johtoryhmä seuraa digitalisaatiosalkun muutosohjelmien ja –projektien hyötyjen toteutumista ja kuluja. Isoimmat muutosprojektit vuonna 2023 ovat:

- Digitaalisen perustan uudistus
- HR palveluiden uudistus (sis. Sarastia)
- Talouden palveluiden uudistus, SAP Hana-päivitys
- Hel.fi ja asiointipalveluiden käyttöönotto ja IBM WebSphere alasajo: sisältöjen siirrot ja toimenpiteet uusien asiointikomponenttien käyttöön
- Digitaalinen säilytysratkaisu
- Dokumentinhallinta

Edellä mainittujen projektien rahoitus tulee pääsääntöisesti kanslialta, mutta toimialojen tulee arvioida rahoitustarpeet muutokseen.

Toimialojen on syytä huomioida omassa talouden ja toiminnan suunnittelussaan:

- Tiedonhallintalaki - viranomaisten välisiin rajapintojen toteuttamiseen liittyvät työt huomioitava, mikäli näitä ei ole jo toteutettu. Siirtymäkausi päättyy 2024 lopussa
- Digitaalinen säilytysratkaisu ja dokumentinhallinta tulevat käyttöön ja mahdollistavat luopumisen vanhoista ratkaisuista.
- Hel.fi ja asiointipalveluiden käyttöönotto ja IBM WebSphere alasajo: sisältöjen siirrot ja toimenpiteet uusien asiointikomponenttien käyttöön
- Raportoinnin kehittämisen tarpeet
- Robotisaatio (RPA), chatbot, ja kaupunkimallin hyödyntäminen edellyttää panostusta

Tiedonhallintalaki

Tiedonhallintalaki yhdenmukaistaa tiedonhallintaa ja kokoaa yhteen asiaa koskevaa sääntelyä. Tiedonhallintalain tavoitteena on edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta, tietosuojaa, tietoturvallisuutta ja tietoaineistojen vastuullista hyödyntämistä sekä julkisuusperiaatteen toteutumista. Tietojärjestelmien kehittämishankkeilta, jotka sisältävät merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan, edellytetään tiedonhallintalain (5 §) tarkoittamaa muutosvaikutuksen arviointia rahoituksen saannin ehtona. Tiedonhallintalautakunnan suosituksen mukaisesti muutosvaikutuksen arviointi on syytä tehdä, kun tietojärjestelmä uudistuksia tehdään. Uusien tietojärjestelmien teknisten rajapintojen tulee olla kaupungin API-linjausten mukaiset.

5.12.2022

9.12 Laskutus ja perintä

Helsingin kaupungin rahasaatavien laskutus- ja perintäohjeissa (Rj 24.6.2021) todetaan, että kaupungin rahasaatavat on laskutettava ja perittävä tehokkaasti, nopeasti ja taloudellisesti noudattaen lakia, sopimuksia, hyvää perintätapaa sekä hyvän asiakaspalvelun periaatteita. Lisäksi ohjeissa todetaan, että toimialojen tulee huolehtia sopimussuhteiden riskien hallinnasta ja muutoinkin pyrkiä toiminnassaan aktiivisesti luottotappioiden vähentämiseen. Toimialojen on seurattava ja hyödynnettävä omalle toimialalleen tarkoituksenmukaisten uusien ja vaihtoehtoisten maksutapojen kehitystä yhteistyössä kaupunginkanslian ja Talpan kanssa.

On tärkeää, että laskutus hoidetaan viipymättä sekä maksuajoissa toimitaan ohjeistuksen mukaisesti myös kaupungin toimialojen välisen sisäisen laskutuksen osalta. Huomiota on kiinnitettävä saatavien valvontaan, jota tulee tehdä säännöllisesti ja tehokkaasti. Hyvityslaskujen hyväksymisprosessi tulee järjestää asianmukaisella tavalla

9.13 Avustusten myöntäminen

Helsingin kaupungin avustukset ovat harkinnanvaraisia ja julkisesti kuulutettuja avustuksia. Avustusten myöntämistä ohjaavat kansallisten ja EU:n säädösten lisäksi vuosittain vahvistettava Helsingin kaupungin talousarvio sekä kulloinkin voimassa oleva avustusten yleisohje (Khs 28.10.2019 723 §). Avustukset on tarkoitettu yhteisöjen ja järjestöjen toiminnan tukemiseen. Näin ollen avustusmäärärahoja ei voi käyttää toimialojen järjestämien projektien rahoittamiseen tai muun toiminnan tukemiseen.

Edellä mainitun lisäksi Helsingin kaupungin toimialoilla ja keskushallinnossa voi olla esimerkiksi kaupunkistrategian mukaisia painopisteitä ja kriteereitä, jotka ohjaavat toimialojen ja keskushallinnon avustustoimintaa.

Järjestöavustusten jako muuttuu siten, että verorahoitteinen Helsinki jakaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä järjestöavustuksia valtionperintövaroista ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala jakaa muita järjestöavustuksia valtion rahoituksesta. Vuoden 2023 talousarviossa sotepe-toimialan järjestöavustuksiin on varattu 500 000 euroa.

9.14 Valtiontukiarviointi

Kaupungin toimialojen, liikelaitosten ja virastojen on kaikkien sellaisten toimenpiteiden yhteydessä, joilla kaupunki kanavoi varoja yrityksiin, selvitettävä ennakkoon tuen hyväksyttävyyden EU:n valtiontukisääntelyn näkökulmasta sekä sisällytettävä kyseinen valtiontukiarviointi asiaa koskevaan päätökseen. EU:n valtiontukisäännöt

5.12.2022

koskevat toimenpiteitä, joilla julkinen sektori myöntää yrityksille vastikkeetonta ja valikoivaa taloudellista etua. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla muun muassa erilaiset rahoitus-, avustus-, vakuus-, omaisuuden vuokraus- ja myyntipäätökset. Yrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa yksikköä riippumatta sen oikeudellisesta muodosta.

Kaupunginkanslian oikeuspalvelut on julkaissut syksyllä 2020 ohjeen valtiontukiasi-
oista. ([https://helsinginkaupunki.sharepoint.com/sites/Intra-Oikeuspalvelut/Jaetut
asiakirjat/Forms/AllItems.aspx?id=/sites/Intra-Oikeuspalvelut/Jaetut%20asiakirjat/Oi-
keuspalvelut/valtiontukiohje_2020.pdf&parent=/sites/Intra-Oikeuspalvelut/Jaetut
asiakirjat/Oikeuspalvelut/valtiontukiohje_2020.pdf](https://helsinginkaupunki.sharepoint.com/sites/Intra-Oikeuspalvelut/Jaetut%20asiakirjat/Forms/AllItems.aspx?id=/sites/Intra-Oikeuspalvelut/Jaetut%20asiakirjat/Oikeuspalvelut/valtiontukiohje_2020.pdf&parent=/sites/Intra-Oikeuspalvelut/Jaetut%20asiakirjat/Oikeuspalvelut/valtiontukiohje_2020.pdf))

9.15 Ulkopuolisen rahoituksen kehittämishankkeet

Valtionavustukset ja niihin verrattavat etuudet

Hallintosäännön 12 luvun 5 §:n 7 kohdan perusteella rahoitusjohtajalla on toimivalta hakea kaupungin puolesta valtionosuudet ja -avustukset sekä niihin verrattavat etuudet. Rahoitusjohtaja on siirtänyt toimivaltaa valtionavustuksien sekä niihin verrattavien etuuksien osalta. Kulttuurin ja vapaa-ajan, kaupunkiympäristön sekä sosiaali- ja terveystoimialan hallintojohtajat päättävät toimialaa koskevien valtionavustusten sekä niihin verrattavien etuuksien hakemisesta (Rj 64 § 13.9.2017). Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla perusopetusjohtaja, lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja päättävät toimialaa koskevien valtionavustusten sekä niihin verrattavien etuuksien hakemisesta (Rj 103 § 10.12.2018). Keskushallintoa tai koko kaupunkia koskevilta osilta toimivaltaa ei ole siirretty.

Toimivallan siirron yhteydessä on toimialat veloitettu tekemään hankehakemuksista päätökset Ahjossa ja toimittamaan päätökset tiedoksi rahoitusjohtajalle. Lisäksi toimialojen tulee huolehtia, että jokaiselle rahoitusta saaneelle hankkeelle avataan laskentajärjestelmään projektitunniste menojen ja tulojen seuraamiseen. Lisäksi toimialojen tulee huolehtia rahoituksen myöntäjien vaatimasta seurannasta ja raportoinnista. Jos Helsinki toimii koordinaattorina eli rahoituksen välittäjänä, niin muiden kuntien tulot ja menot pidetään erillään Helsingin tuloslaskelmasta. Ne on käsiteltävä taseessa.

Helsingin kaupunki hoitaa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen järjestämistehtävää, jota muualla Suomessa hoitavat hyvinvointialueet. Jatkossa lainsäädännössä hyvinvointialueille suunnattavia avustuksia voi hakea myös Helsingin kaupunki. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala voi hakea näitä järjestämistehtävään liittyviä avustuksia ja tämän vaatimat delegointipäätökset päivitetään. Koska sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala hoitaa ko. palvelujen järjestämistehtävää, se ei voi hakea kunnille muihin tehtäviin suunnattuja avustuksia. Jos sotepe toimiala tuottaa tätä palvelua kunnalle, se osallistuu hankeavustuksen hakuvalmisteluun, mutta kaupunki toimii avustuksen hakijana.

5.12.2022

EU-hankkeet

Keskitetyn hanketoiminnan määrärahasa on varauduttu kaupungin keskitetysti maksettavien Euroopan unionin ja muulla ulkopuolisella rahoituksella rahoitettaviin kehittämishankkeiden kustannuksiin.

Kansliapäällikön tekemän delegointipäätöksen 4.8.2021 §164 mukaan strategiajohdaja päättää EU-hankkeisiin osallistumisesta miljoonaan euroon asti. (HEL 2021-008779). Päätösmenettelyyn tulee varata riittävästi aikaa ja strategiaosaston valmistelijaan tulee olla yhteydessä jo hankesuunnittelun alkuvaiheessa, jotta hankkeen käsittelyn aikatauluista, päätökseen tarvittavista asiakirjoista ja mahdollisesta keskitetystä erillismäärärahasta voidaan sopia. Lisätietoja päätösmenettelystä, mahdollisista rahoituskanavista ja hakumenettelyistä voi tiedustella kaupunginkanslian strategiaosastolta.

Myönteisen rahoituspäätöksen saaneille hankkeille tehdään määrärahapäätös vuosittain ja avataan projektitunniste laskentajärjestelmään. Helsingin toimiessa hankkeen koordinaattorina, sille avataan myös toimintoalunumero. Jos Helsinki toimii koordinaattorina eli rahoituksen välittäjänä, niin muiden kuntien tulot ja menot pidetään erillään Helsingin tuloslaskelmasta. Ne on käsiteltävä taseessa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala vastaa jatkossa EU-hankkeiden omarahoitusosuuksista valtion yleiskatteellisesta rahoituksesta. Sama koskee muitakin mahdollisesti omarahoitusosuutta edellyttäviä hankkeita.

9.16 Sponsorirahan käytöstä

Keskushallinto, virasto ja toimialat voivat etsiä omalle työlleen ulkopuolisten sponsorien tukea. Yhteistyökumppaneita voivat olla esim. yritykset ja yhteisöt. Sponsoriyhteistyö on sisällöltään monimuotoista ja laaja-alaista. Se on sopimuksellista, molemminpuolista ja vastikkeellista. Sponsorointiyhteistyön kumppaneiksi hankittavien ja hyväksyttävien organisaatioiden tulee täyttää kulloinkin yleisesti hyväksytyt eettiset säännöt. Näiltä osin kumppanien hyväksymisestä vastaa aina toimialajohtaja.

Jos keskushallinnolla, virastolla tai toimialalla on talousarviossa jo varattuna määrärahat esimerkiksi sellaiselle tapahtumalle tai hankkeelle, jossa kaupunki sekä valtio ovat ensisijaisia hakijoita ja joihin haetaan sponsoreita, niin lähtökohtaisesti tapahtumalle saatavan sponsorivastikkeen ei tulisi kasvattaa kaupungin hankkeeseen kohdentamia menomäärärahoja tai resursseja.

Useassa tilanteessa sponsorointi on kuitenkin luonteeltaan kehittämistä, jolla kaupungin omien palvelutuotantoa tukevien tapahtumien ja hankkeiden sisältöä sekä näihin käytettävää resursointia voidaan kasvattaa ilman että kaupungin kohdentama nettorahamäärä muuttuu.

5.12.2022

9.17 Jäsenyydet

Jäsenmaksuliitteessä (vuoden 2023 talousarvion liite 2, erikseen kunta-Helsingille ja sotepe-toimialle) on lueteltu kaikki ne järjestöt, joihin kaupunki on keskushallinnon, viraston ja toimialojen esityksestä kaupunginhallituksen päätöksellä liittynyt. Keskushallinto, virasto ja toimialat maksavat näiden järjestöjen jäsenmaksut talousarvio määrärahoillaan. Jäsenmaksut ”kirjataan

Kaupunginhallitus päättää kaupungin liittymisestä järjestön jäseneksi keskushallinnon, viraston tai toimialan asiasta tekemän esityksen perusteella. Esityksestä on käytävä ilmi, miksi jäseneksi liittyminen on välttämätöntä tai kaupunkistrategian tavoitteiden kannalta perusteltua. Järjestöistä eroamisesta voi päättää toimialan, viraston tai liikelaitoksen päällikkö. Päätöksestä on toimitettava ilmoitus ao. järjestölle ja pöytäkirjanote kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle.

Mikäli keskushallinto, virasto tai toimiala ehdottaa liittymistä järjestöön, tulee samassa yhteydessä pyrkiä tarkastelemaan keskushallinnon, viraston ja toimialan jäsenyyksiä kokonaisuutena ja mahdollisuutta luopua jostakin jäsenyydestä.

9.18 Innovaatorahaston käyttö

Innovaatorahastolla on jatkuva haku. Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päättää rahaston käytöstä. Innovaatorahaston säännöt, tarkemmat haku- ja raportointiohjeet sekä hakemus- ja raportointilomakkeet löytyvät internetistä (hel.fi/innovaatorahasto).

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala voi hakea rahoitusta Innovaatorahastosta. Hakuvaiheessa toimialaa kohdellaan kuin kaupungin toimijaa. Mahdollisen hankerahoituksen käytäntöjen osalta toimialaan sovelletaan samoja käytäntöjä kuin kaupungin ulkopuolisiin toimijoihin. Hankkeiden mahdollinen omarahoitusosuus varataan valtion rahoituksesta.

Vuoden 2023 aikana innovaatorahastosta voidaan myöntää enintään 1,5 miljoonaa euroa vuodessa. Vaikuttavimmille elinkeino- ja innovaatiopoliittisille hankkeille varmistetaan rahoitus, samalla kun kaupungin elinkeino- ja innovaatiopoliittikan välineiden ja painopisteitä arvioidaan. Talous- ja suunnitteluosasto sekä elinkeino-osasto valmistelevat tämän osaksi talousarvioehdotuksen 2024 raamia ja laatimisohejeita toukokuun 2023 puoliväliin mennessä.

9.19 Osallisuusrahaston käyttö

5.12.2022

Kaupunginhallituksen päätöksen 4.5.2020 § 279 mukaisesti osallistuvan budjetoinnin toteutuksen sykli on joka toinen vuosi, jonka johdosta kerrallaan on jatkossa jaettavissa 8,8 miljoonaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaoston (7.4.2022 § 3) päätöksen mukaisesti talouden eriyttämisvelvoitteen johdosta kaupungin osallisuusrahaston varoilla ei jatkossa voida rahoittaa sosiaali- ja terveystalouteen tai pelastustoimeen kohdistuvia hankkeita 1.1.2023 alkaen.

Kaupunginhallituksen delegointipäätöksen (Khs 1.10.2018 § 631) mukaisesti pormestari vahvistaa äänestyksen jälkeen äänestystuloksen ja toteutettavaksi etenevät hankkeet sekä niille kohdennettavat määrärahat. Äänestystuloksen vahvistamisen jälkeen kaupunki ja sen toimialat vastaavat budjettiehdotusten toteuttamisesta. Päätöksen ja määrärahaerittelyn perusteella taloushallintopalvelut avaavat projektit ja niille sidottavat määrärahat. Määrärahoja seurataan sekä toimialoilla, osallisuus ja neuvonta -yksikössä että taloushallintopalveluissa. Käyttöomaisuushankkeet kirjautuvat osallisuusrahastolle keskenkäiseen käyttöomaisuuteen. Viestintäjohtaja toteaa päätöksellään hankkeet valmistuneiksi. Valmistumisen yhteydessä käyttöomaisuuskohde siirretään toimialan valmiiseen käyttöomaisuuteen. Käyttöomaisuuden kirjaamisesta valmiiseen käyttöomaisuuteen on rahoitusjohtaja antanut ohjeen (Rj 79 § 30.11.2021).

9.20 Edustusmenot

Kaupunginjohtaja on antanut (13.1.2015) ohjeet kaupungin edustamisesta ja vieraanvaraisuuden osoittamisesta.

Edustusmenot ovat vieraanvaraisuudesta tai huomaavaisuudesta aiheutuneita menoja, joilla pyritään uusien toimintasuhteiden luomiseen, entisten säilyttämiseen tai parantamiseen tai muutoin toiminnan edistämiseen. Edustamisen tulee selkeästi liittyä keskushallinnon, viraston tai toimialan toimialaan ja tehtäviin. Edustusmenot kohdistuvat sidosryhmiin, luottamushenkilöihin, asiakkaisiin ja muihin ulkopuolisiin tahoihin, mutta ei omaan henkilökuntaan.

Edustusmenot kirjataan tulo-/menolajiluokituksesta poiketen tuloslaskelman muiden toimintakulujen ryhmään tätä varten avatulle omalle tililleen.

9.21 Palkkatukityöllistäminen

Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu rahallinen tuki. Työnantajan on mahdollista saada palkkatukea työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneen henkilön palkkaamiseen työsuhteeseen tai oppisopimuksella. Kaupungilla lain mukaan velvollisuus järjestää töitä 57 vuotta täyttäneille työttömille, joiden oikeus ansiosidonnaiseen päivärahaan päätynyt. Palkkatuettujen työntekijöiden osalta valtio rahoittaa työllisyyskustannuksina noin puolet palkkatuettujen työntekijöiden kustannuksista, työnantaja maksaa toisen puolen.

5.12.2022

Vuoden 2023 alusta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala maksaa palkkatuettujen henkilöiden työnantajakustannukset ja saa näihin kustannuksiin myönnettyt valtion tuet. Verorahoitteisen kaupungin työnantajakustannukset on keskitetty kanslian elinkeino-osastolle.

Vuonna 2023 kaupunki sitoutuu 880 palkkatukityöllistettyyn ja sotepe-toimialan osuus tästä on 360 palkkatukityöllistettyä. Lisäksi kaupunki sitoutuu 120 palkkatuetun oppisopimuksen aloitusmäärään, joista sotepe-toimialan osuus 40.

Taulukko:

2023	Palkkatuetun työn aloitusmäärä (hlöä)	Palkkatuetun oppisopimuksen aloitusmäärä (hlöä)	Yhteensä
Sotepe-toimiala	360	40	400
Kanslia	520	80	600
Yhteensä	880	120	1 000

NOUDATTAMISOHJEISIIN LIITTYVIÄ PÄÄTÖKSIÄ

Osa noudattamisohjeisiin liittyvät päätöksistä on pysyväispäätöksiä, jotka löytyvät intranetin ohjeosiosta. Alla olevasta luettelosta löytyy sekä pysyväispäätöksiä että muita päätöksiä.

Helsingin kaupunkikonsernin harmaan talouden torjuntaohjeen päivittäminen	Kp	12.10.2018	205 §
Henkilöstöhankinnan periaatteet	Hj	22.10.2020	45 §
Rahoitusjohtajan päätös irtaimiston käsittelystä Helsingin kaupungilla	Rj	14.2.2020	10 §
Kassa- ja maksuvalmiusennusteiden laatiminen ja seuranta Rj 6.7.2022, 45 §).	Rj	31.12.2019	141 §
Ostolaskujen tarkastus- ja hyväksymisohjeet (korvataan syksyllä 2022 Ohjeella kaupungin hankintamenojen käsittelystä)	Rj	12.10.2012	184 §
Katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet	Khs	21.5.2018	364 §
Helsingin kaupungin avustusten yleisohjeet	Khs	28.10.2019	723 §
Helsingin kaupungin rahasaatavien laskutus- ja perintäohjeet	Rj	24.6.2021	36 §
Kaupungin edustaminen ja vieraanvaraisuuden osoittaminen	Kj	13.1.2015	Ohje
Kaupungin oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteet	Khs	11.2.2008	170 §
Käyttöomaisuuden arvostaminen 1.1.1997 sekä poistosuunnitelman vahvistaminen	Kvsto	18.9.1996	224 §
- tarkistaminen	Kvsto	2.11.2001	
- tarkistaminen	Kvsto	14.11.2001	322 §
- tarkistaminen	Kvsto	9.10.2002	245 §
- tarkistaminen	Kvsto	18.6.2003	142 §
- tarkistaminen	Kvsto	29.11.2006	303 §
- tarkistaminen	Kvsto	15.1.2011	
- tarkistaminen	Khs	11.1.2016	
Leasingrahoituksen käyttö kaupungin hankinnoissa	Kvsto	15.6.1994	177 §
- Toimintaohje leasingrahoituksen käytöstä	Khs	20.6.1994	Ohje
Maksu- ja luottokorttien hankkiminen ja käyttö	Rj	5.1.2018	3 §

Pankkitilejä koskeva ohje	Rj	8.10.2021	56 §
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta Helsingin kaupunkikonsernissa –ohje	Khs	13.1.2020	12§
Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet	Kvsto	30.1.2019	29 §
Helsingin kaupungin eettiset periaatteet	Khs	28.10.2019	722 §
K a u p u n k i s t r a t e g i a 2 0 2 1 – 2 0 2 5	Kvsto	13.10.2021	293 §
Tilahankkeiden käsittelyohjeet	Khs	14.12.2015	1208 §
Toimitilastrategia	Khs	22.6.2020	400 §
Tuottavuuden mittaaminen	Kj	30.11.2011	43 §
Työsuhteessa olevien henkilöiden oikeus toteuttaa hankintoja toimialan/laitoksen päällikön tai muun viranhaltijan vastuulla (sääntötoimikunnan kirje)	Kp	26.3.2004	Ohje
Ulkopuolisin varoin rahoitetun toiminnan käsittely kirjanpidossa	Rj	17.11.1999	Kirje
Ulkopuolisten kustantamien matkojen ja muiden taloudellisten etujen vastaanottamista koskeva ohje	Kj	2.1.2013	2 §
Matkustusohje	Hj	24.05.2019	Ohje
Yhteishankintoina toteutettavat hankinnat sekä toimialojen ja laitosten toimiminen yhteishankintayksikköinä	Kp	22.5.2019	112 §
Yhteishankintoina toteutettavat hankinnat, kaupunginkanslian toteuttamat yhteishankinnat	Kp	23.6.2021	153 § Liite 1
Yhteishankintoina toteutettavat hankinnat, sosiaali- ja terveystoimialan toteuttamat yhteishankinnat	Kp	22.5.2019	112 § Liite 2